

MAGYAR LAPOS

+ 3 Let

Taxa postala plati:
aprobati Dr. Ger

Nagys. Ramaszetter Róbert urnak
Disztér 1-2.
BUDAPEST

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 193 (1339) szám. * Csütörtök, 1936 augusztus 27

Főmunkatárs:
dr Gyáriás Elemér

Anémetkatonai szolgálati idő felemelése válasza az orosz hadseregszaporításra

A franciák az angolok közbelépését sürgetik. — Az angolok sürgősen tartják a közbelépést

Berlinből jelentik: A német katonai szolgálati idő felemelésével kapcsolatban a félhivatalos Deutsche Diplomatisch-Politische Korrespondenz a következőket jelenti:

— A nemzetközi fegyverkezési viszonyok az utóbbi időben Németország rovására egyre jobban eltolódtak. Már pedig ilyen fegyverkezési körülmények között Németország helyzete, Európa közepén, igen kényes. A hátrány, melybe Németország fegyverkezési téren került, a birodalom vezetőit rákényszerítette a szolgálati idő felemelésére. Ez az intézkedés természetes következménye a Németország körül kialakult helyzetnek.

Két szembenálló hatalmi csoport kialakulása Európában.

Párizsból jelentik: Hivatalos körök nagy tartózkodással ítélik meg a helyzetet a német katonai szolgálati idő felemelésével kapcsolatban. A francia külpolitika főfeladatainak tekintik, hogy megakadályozzák két szembenálló hatalmi csoport kialakulását Európában. Franciaország feladata mondják — a jelen pillanatban az, hogy

elhárítsa Európában annak a végzetes szakadéknak a kiképződését, melybe belepusztulna a nyugati kultúra.

Angliától várják, hogy megtegye a szükséges lépéseket.

A lapok a következő három követelést hangsúlyozzák:

1. Minden békeszerető nemzettel szövetkezni és együttműködni;
2. Franciaországnak meg kell erősítenie honvédelmét és a külpolitikai veszélyek miatt egyesülnie kell minden franciáknak.
3. A kamara hadügyi bizottságának elnöke sürgeti, hogy nemzetközi értekezletet hívjanak össze a fegyverkezés korlátozása és ellenőrzése

Összehívják a francia hadügyi bizottságot. Az angol ellenzék a franciák mellett

Párizs.) Hitler kancellárnak a katonai szolgálati idő felemeléséről szóló rendelete nyomán keletkezett külföldi izgalom még mindig nem csillapultak le.

Ebben az ügyben Blum francia miniszterelnök kedden este megbeszélést folytatott Gamelin tábornokkal, a vezérkar főnökével. A megbeszélésekről rövid kommunikét adtak ki, mely a beszélgetés tartalmáról semmit sem

ügyében. Ha ez az értekezlet nem vezet eredményre, akkor Franciaország magára nézve maga gondoskodik a fegyverkezési egyensúly helyreállításáról.

Archembaud, aki szintén a hadügyi bizottság tagja, azt sürgeti, hogy

minél szorosabban kell fűzni a kapcsolatokat Oroszországgal és közeledést kell keresni Olaszországhoz.

Fabry, volt hadügyminiszter az Intranszigeantban azt írja, hogy Franciaországnak teljesen át kell alakítania védelmét és ennek érdekében minden áldozatot meg kell hozni.

Angol felfogás: nagyobb a zaj, mint a baj.

Londoni jelentés szerint az angol kormány még nem kapott hivatalos értesítést a német szolgálati idő felemeléséről. Kormánykörökben erre nem is számítanak. Hangoztatják, hogy az ilyen lépések sokkal féltelmesebbnek látszanak, mint amilyenek a valóságban, mert nem jelentenek a katonai létszámának nagymérvű megerősödést. Angol körök nem tekintik az intézkedést a versaillesi szerződés újabb megszegésének sem, miután annak fegyverkezési tilalmát Németország már egyszer mindenkorra áttörte.

Az olaszok a bolsevizmus elleni védekezést látják a német lépésben.

Rómából jelentik: Az olasz körökben nemcsak nyugodtan, de elégtétellel is fogadják a német katonai intézkedést. Rámutatnak arra, hogy az orosz haderő létszámának kétszeresre emelése szükségessé teszi a németek részéről is a védekező mozdulatokat. A nemzetközi bolsevista veszedelem fenyegetése immár világosan jelentkezik Európa fölött. Ezzel szemben a német lépést újabb biztonsági intézkedésnek látják az olaszok.

Zavar az iparos műhelyek régi joga körül

(—ob—) Az idei április hó végén kihirdetett új ipartörvény úgy rendelkezik, hogy az iparüzésben már szerzett joggal bíró kisiparosokat is jogosítványuknak új jogosítvánnyal való kicserélésére kötelezi. Erre a kicserélésre a törvény félévés határidőt is tűzött ki, mely most van lejárában. Azonban éppen most a kicserélési kötelezettség teljesítése körül igen komoly zavarok támadtak. A helyzet annyira bizonytalan, hogy szinte vidékenként más és más tájékoztatást nyújtanak, közigazgatási szempontból pedig szintén eltérő magatartást tanúsítanak az egyes munkakamarák, valamint a többi illetékes, hivatalos, vagy félhivatalos helyek.

Braşovból azt az értesítést kaptuk, hogy ott maga a munkakamara az iparjogosítványok kicserélésére irányuló egyesületi mozgalmakat időelőttinek tartja. A munkakamara arra az álláspontra helyezkedett, hogy a régi iparjogosítványok becserélése az új ipartörvény végrehajtási utasításának megjelenése előtt lehetetlen. A végrehajtási utasítás pedig a mai napig — tehát félévvel a törvény életbelépte után — sem jelent meg, holott a törvény, az iparüzési okmányok becserélésén kívül is igen fontos kérdésekben utal a kiadandó végrehajtási utasításra. Amíg nincsenek meg a pontos és minden kétséget kizáró rendelkezések, az alakszerűségek és a csatolandó mellékletek tekintetében nem tájékozódhatik kellőképpen sem a Munkakamara, sem pedig az iparosérdekeltség. Márpedig a becserélési kérvények benyújtása igen lényeges kiadással jár, — különösen azok terhére, akik a kamara székhelyén kívül, a kerületben, a vidéken laknak. Tehát észszerűen és méltányosan nem lehet követelni az érdekeltségtől, hogy jelentős költségekkel olyan jogi ténnyel fogatosítsa, amely a végrehajtási utasítás esetleges másirányú intézkedései következtében — alaki, vagy lényegi okból — könnyen hatályát vesztheti s az iparost jogvesztés veszélyének, jobbik esetben újabb tetemes kiadásoknak teheti ki.

Ez a braşovi munkakamara álláspontja, melyet mi is mindenben osztunk.

Clujról viszont azt jelentik, hogy Szabó Béni képviselő távirati úton közölte a Magyar Párttal, hogy a kormány a becserélés határidejét október 31-ig meghosszabbította. A párt ipari szakosztálya pedig nyomatékosan felhívja az iparosok figyelmét, hogy a becserélést a törvényes időben különben jogvesztés terhe alatt kérelmezniük kell. A részletekre vonatkozóan pedig következőképpen tájékoztat:

1. Az iparendelvények becserélését minden iparüzőnek kérelmezni kell.
2. Akinek iparendelvénye szünetelőben van, ha az engedélyre továbbra is igényt tart, kérvényt ő is kell benyújtson.
3. A munkásbiztosítóba nem kell befizetni a 200 leit és a munkakamara sem szed most a kérvény benyújtásakor semmiféle illetéket.
4. A régi iparendelvényeket sem kell a kérvényhez mellékelni, elegendő beírni a kérvénybe a régi engedély kibocsátási sorszámát.
5. A munkakamara körletéhez tartozó vármegyék iparosai a kamarai kircsdeltségnek kell a kérvényt benyújtásuk.
6. A kérvényt 8 lei okmány- és 4 lei re-

Pülöbéllyel ellátva román nyelven kell megírni.

Mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogy hivatalos helyeken — így az oradeai munkakamaránál, illetve a Kereskedelmi és Iparkamaránál, továbbá az elsőfokú iparhatóságoknál semmit nem tudnak a becserélési határidő meghosszabbításáról. Ilyen rendelet máig hozzájuk nem érkezett és a hivatalos lapban sem jelent meg.

Eppen így nem tudnak róla Timisoarán sem. Az iparosok érdekképviseletei viszont figyelmeztetik az érdekeltséget a törvény 185. szakaszára, mely a határidőt augusztus 30-ában szabja meg, — valamint arra is, hogyha e rendelkezés teljesítését elmulasztják, régi jogukat elvesztik s kénytelenek lesznek az új törvény minden feltételét (vizsgák stb.) teljesíteni, hogy mesterségüket tovább folytathassák.

Oradeán tömve van iparosokkal a munkakamara irodája. Biztosat sem tud senkisé, de figyelmeztetik az iparosokat a mulasztás következményeire. A vezetőség távirati úton kért sürgős és részletes intézkedéseket, — a válasz azonban máig sem érkezett meg. Végre is kompromisszum-féle jött létre a kamara és az érdekeltség között oly értelemben, hogy az iparosok egyelőre — a jogfolytonosság biztosítása végett okmányok nélkül adják be kérvényeiket s a miniszteri utasítás által elrendelendő mellékleteket utólagosan csatolják.

Ez mindenestre méltányos könnyítés, de távolról sem megoldás.

Véleményünk szerint a leghelyesebb utat a braşovi munkakamara találta meg, amely közölte a kerületébe tartozó érdekeltségek — és pedig tette ezt félreérthetetlenül határozott formában, — hogy kellő időben nemcsak a napi és szakajtó, hanem falragaszok útján is tudomására hozza az iparüzési okmányok (iparigazolványok, iparendélyek, munkakönyvek) kicserélésének idejét, módját, helyeit, alakszerűségeit és lerovandó illetékeit.

Azonban még ez sem elég. Az összes törvényes és szabad iparosérdekképviseleteknek — különösen a munkakamaráknak, valamint a

Gerely Jolán:

Hivatás vagy robot

(A dolgozó leány)

Ára 110 leí és portó.

Kapható könyvosztályunkban

Túlzott őszinteség

Irtó: Somlay Margit

A vasárnap délutánok hosszabbak, mint a többi délutánok. Paula ezt minden hét végén újból érezte. Hétköznap sok mindent lehetett kezdeni, vagy folytatni. Vasárnap érződött, hogy ez a nap pihenésre rendeltetett és nem izlett e napon a munka.

Szórakozás? Hová lehet vasárnap menni annak, aki nem táncol, nem iszik, nem kártyázik és nem szereti a tömegek felvonulását.

Vagy otthon ülhet, vagy... Ez a vagy, Paula részére egy idő óta nem is volt olyan megvetendő.

Valamelyik ismerőse révén összetalálkozott egy festőművésszel és annak a műtermébe járt el vasárnap délutánokon. A festőművésznek felesége, két apró gyereke és egész sereg művészbárta volt. Olyan szórakozás kerekedett egy-egy vasárnapi összejövetelen, hogy az ott felszedett jókedvből futotta sokszor egy egész hétre.

A művészek és művészfeleségek, nem a „rendes” emberek módján szórakoztak. Csipős, jóízű fűszere volt a szavaknak. Nagy kópéságok, betyárságok mellett telt az idő.

Paula részére más vonzóerő is akadt e helyen. A nagyobbik gyerek. Kicsi volt ugyan még ez a nagyobbik, alig hároméves. Sápadt-bőrű, szőkehajú, kerekarcú csöppség, aki oly szívrepesve szaladt eléje, mintha mennyei örömet jelentett volna az érkezése. S nem is tágitott mellőle egészen a lefekvésig, amíg csak ágyba nem vitték. Ott ült az ölében, nagy hall-

Kereskedelmi és Iparkamaráknak — a legsürgősebben akcióba kell lépniük s erőlyesen követelniük az új ipargyakorlási törvény végrehajtási rendelet haladéktalan kiadását, a becserélési határidő lényeges kitolását s a illetékes szervek legfontosabb, a legkisebb részletekre is

kiterjedő utasítását. Elvégre ez az új törvény merőben új állapotokat teremt s így érthető, ha úgy a hivatalos, mint a magánfelek tájékoztatlanok. Pedig hatalmas tömegek életérdekeit érinti, sőt veszélyezteti ez a lényegileg csupán egyszerű rendészeti ügynek látszó kérdés.

A miniszterelnök hosszabb kihallgatáson volt a királynál

A kihallgatást összefüggésbe hozzák a Madgearu elleni fenyegetésekkel

Bucureşti. Saját tud. Tatarescu miniszterelnök kedden délután 4 órakor kihallgatáson jelent meg a királynál, a sinaiai Póisor-kastélyban. A kihallgatás másfél órát tartott. A miniszterelnök részletes jelentést tett az uralkodónak a bel- és külpolitikai helyzetről. Valószínű azonban, hogy ez a kihallgatás közvetlen összefüggésben áll a Madgearu ellen Sinaiában leadott halálos fenyegetésekkel, amelyről Madgearu távirati jelentést tett a királynak. Kihallgatását megelőzőleg a miniszterelnök is jelentést tette magának erről az ügyről. A királytól kijött azonban Tatarescu nem volt hajlandó nyilatkozni a sajtónak.

— Ne unszolja nekem — mondotta az újságíróknak — ugyis hiába való. Egyszerű dolgozó kihallgatáson voltam Ófelségénél.

Goga nyilatkozik németországi utjáról.

Bucureşti. Saját tud. Goga Octavian, a Nemzeti Kereszténypárt elnöke, aki nemrég tért vissza hosszabb külföldi utjáról ciuceai kastélyába, nyilatkozatot tett a Curentulnak az időszaki kérdésekről. Beszélt a berlini olimpiáról, majd a román-német közlekedés lehetőségeiről Goga ezeket mondotta:

— A német politika nem látja semmi akadályt — mondotta — hogy a két ország között teljesen normalizálódjék a viszony. Nem felejtették el ott a régi és kiterjedt gazdasági kapcsolatokat, sem a jövő együttműködés ama terveit, amelyeket a két ország érdekei s különösen a mi földrajzi helyzetünk és földünk gazdasága diktálnak.

Arra vonatkozólag, hogy nem lát-e Goga veszélyt a német revizionista törekvésekben, amelyekre a baloldali román sajtó állandóan figyelmet, így válaszolt:

— Értsük meg egymást: a revizionizmus

gaton és forrora melegevde az ölésben.

Volt rajta mit szodálkozni.

— Boszorkány a Paula — próbálta magyarázni e furcsa ragaszkodást az egyik művészfeleség, — megigézte a gyereket.

S nem kis megnyugvással mondta még:

— Szerencse, hogy a gyereken gyakorolja boszorkány-tudományát s nem a férjeken.

Ezen a napon mondta Paulának az egyik művész. Nem mindenki előtt, hanem csak Paulának, fülbe súgva a szavakat:

— Akarta, nem akarta, de az egyik férj megis megigézte.

Paula úgy féldalt nézett a feléje hajló fekete férfi-arcba. Villogó, sötét szemek parázeltak az arabszakállai kerített barnabőrű arcából. S gunyos mosoly a suttogott szavak mellé.

Még olyan gyanúsítás nem hangzott Paula felé, amely ellen tiltakozott volna. Alapjában sokkal kevesebbet törődött az emberekkel, semhogy jó vagy rossz véleményük érdekelt volna. Mosolygott a feléje suttogott szavakra és kissé közelebb hajolt a fekete arabszakáll felé. Ő is suttogott.

— Boszorkány-tudományom így nemcsak a gyermek felé van bebizonytva.

— Büszke rá? — hangzott csipősen a szakállas fejből.

— Engedje meg, hogy erre akkor feleljek, ha tudom, ki az illető.

A szakállas arcon nagy indulatok viharzottak át.

— Az, aki magának is tetszik.

— Köszönöm! — hálálkodott Paula és olyan nevetés buggyant ki ajkain, hogy mindenki feléje nézett.

Nem tetszett neki senki ebben az egyébként kedves körben. Más, különösebb érzelmek

alaptétele a német politikának. De ez csak a német nem területi követeléseire vonatkozik, anélkül, hogy magában foglalná mások igényeit is. Ez a revizionista elgondolás így hangzik: össze kell egyeztetni a nyelvterületek határait a politikai határokkal.

— Nem tudom, hogy gondolkoznak mások, de nekem csak egyféle erkölcsi felfogásom lehet. A nacionalizmus alapelvein állok és ha mi lehetünk hasznélvezői ennek az elvnek, miért ne ismerjük el annak legitím voltát mások számára is? Nem lehet elítélni azt az augsburgi németet, aki a linzi némettel egy országban kíván lenni. Ugyanezen alapon el kell ismernie Berlinek a mi határainkat is, amelyek a néprajzi szempontok figyelembevételével vannak meghuzva.

A kommunisták elvagták a csehországi hadgyakorlat távbeszélő vezetőkeit

E miatt időelőtt lefújták a hadgyakorlatokat

Prágából jelentik: A keletcsehországi nagy hadgyakorlaton nem várták be a küzdelem eldöntését, hanem váratlanul lefújták a hadgyakorlatokat.

A Ranni Noviny című szociáldemokrata lap szerint a intézkedés oka az volt, hogy a csapatok tábori telefonvezetékét ismeretlen tettesek elvagták és ezzel veszélyeztették a hadgyakorlatok végrehajtását. A tettesek egy részét elfogták. Kiderült, hogy kommunisták. A lap szerint a kommunisták ezzel bebizonytották, hogy milyen nagy ellenségei a cseh hadseregnek.

nélkül, jól érezni magát valahol és más különösebben kedvelni valakit. Kit kedvelt volna e művészkörben? Egy fillért nem tudott elemelni abból, ami a másé, nem egy egész férfit! S aki nőtlen volt e társaságban, mind olyan volt, aki egy króziusi vagyonnal se kellett volna neki. A szakállas művész-Othello ok nélkül verte félre a harangokat. De saját magát elárulta. Ő volt az, aki talán ha egymaga élt volna a világban, akkor se érdekelt volna Paulát. Izgága, szenvedélyes, erőszakos embernek látszott. Valami tikksztó, trópusi forróság áradt belőle. A láncukat tépett indulatok és ösztönök ereje dolgozott benne.

— A boszorkányoknak nincs lelkiismeretük — préselődtött a szakállas szájból, a nem éppen nagy dicséret.

Paula, mintha egy harmadik emberről lett volna szó és nem saját magáról, nagy komolyan felelt:

— Én is úgy hallottam.

Hogy ilyen párbeszéd után hogyan lehetett olyan hosszú kezesókkal búcsúzni, mint amilyen hosszú kezesókkal a szakállas művész búcsuzott? De a következtetés valószínűleg ikerestvér a fegyelmetlenséggel és féltékenységével.

A következő vasárnap elmaradt a művész-összejövetel.

A házigazda-művésznek megbetegedett a felesége.

Paula egy résztvevő látogatást azonban tett náluk.

A gond, a baj úgy nehezedett a máskor vig helyre, mint valami áthatolhatatlan fekete felhő. A kicsi háztartás olyan keserves zökkenővel állt meg, mint a kocsi, melyből kiesett az egyik kerék.

A német birodalmi bank elnöke a Francia Bank kormányzójánál

Párizsból jelentik: Dr. Schacht, a német Birodalmi Bank elnöke, kedden este 9 órakor repülőgépen Párizsba érkezett. A bankelnök Labeyrie francia bankkormányzón kívül több más államférfivel is fog találkozni. Szerdán Labeyrie ebédet adott Schacht tiszteletére, s azon Blum miniszterelnök, Delbos külügyminiszter és több gazdasági miniszter is részt vett.

A lengyel hadseregfelügyelő visszaadja a francia vezérkari főnök látogatását

Egy héttel hamarabb történik a Párizsba utazás, mint ahogyan azt eleinte tervezték

Varsóból jelentik: Rydz-Smigly lengyel hadseregfelügyelő augusztus 30-án indul Párizsba, vagyis egy héttel előbb, mint azt eredetileg tervezték. A kormányhoz közelálló körökben hangoztatják, hogy az utazásnak korábbi időpontra való áthelyezése nincs összefüggésben Németország legújabb katonai intézkedésével.

Csendélet a szovjet-„paradicsom“-ban

Ezernél több új letartóztatás a Stalin elleni összeesküvés gyanúja miatt. Ehinség, ostromállapot, zavargás Ukrajnában

Leningrabból jelentik: A kedden hajnalban kivégzett 16 szovjetvezér névsora a következő: Zinovjev, Kamenev, Jevdokinov, Szmironov, Bakajev, Mariacsakovszkij, Dreiser, Holzmann, Reingold, Pickel, Olberg, Bermann Jurin, Kraglanszkij, Sedev, Fritz David és Mozes Lurie.

Francia kommunista körökben a Zinovjev-per vádlottainak kivégzése nagy megdöbbenést keltett, mert a Franciaországban Moszkvából irányított kommunista szervezetek és Trockij hívei között régóta együttműködés áll fenn.

Zinovjev és társainak kivégzése után a letartóztatások tovább folynak. Az eddigi letartóztatottak száma meghaladja az ezret.

A föld népe és a kommunizmus halálos vitája Ukrajnában.

Odesszából jelentik: Évek óta szabályszerűen megismétlődik, hogy az orosz birodalom legbővebb gabonatermő vidékén, különösen Ukrajnában ehinség támad. A különös ellenmondás oka: a szovjetek kommunista termelő

rendszere. A termelt gabona nem azé a helyi lakosságé, amely azt elvetette, megmunkálta és learatta, hanem a szovjetállam rendelkezik a terméssel. E rendelkezés szerint

a gabonát az államhivatalnokok, a hadsereg és az ipari központok élelmezési céljaira kell beszolgáltatni, s a helyi földművesek számára csak annyit hagyják vissza, amennyi az előbb felsoroltak kielégítése után marad. Ukrajnára mindig többet vetettek ki, mint amennyi a maga fenntartására kellett volna, s emiatt állott elő ott évenként az ehinség. Két év előtt másfélmilliónyi ember pusztult el az éhezés miatt, amire a hivatalos szovjethatóságok célzatosan is törekedtek, mert így akarják kiirtani az ottani ukrán nemzeti mozgalmat.

Az idén ismét ilyen kiéhezítő rendszabályt kapott Ukrajna. Emiatt mindenütt fölfakadt az elégedetlenség, mire a központi szovjethatóság elrendelte az ostromállapotot. Az ukránai ostromállapot kihirdetése ellenére a katonaság és az éhező lakosság között napirenden vannak az összeütközések. A poltavai körzetben a falusiak és a munkások megármadták és kifosztották a katonai raktárakat. Véres harc keletkezett a munkások, falusiak s másik oldalon a katonaság között, s a harcban huszonhárman estek el. Több, mint hétszáz embert letartóztattak. Növeli az elégedetlenséget, hogy a még meglévő élelmiszerkészlet nagyrészt is elviszik a vörös hadsereg katonái. Konotop vidékén a lakosság nyílt lázadásban tört ki. Itt is harc volt a lakosság és katonaság között. Kurszokban és Sartovban szintén tüntettek a rekviráló katonák ellen. A tüntetőkre sortűzet adtak le és tízenhat ember elesett. Djenkoje községben kifosztották a katonai raktárt. A megtorlásra érkező katonák előtt a Dnyeperen át csónakokban akartak menekülni. A katonák sortűzet adtak le a csónakokra. Kettő felborult és a benne levő negyven ember a vízbe fulladt.

Felozlatták a bécsi emigránsok egyesületét. Bécsből jelentik: A magyarországi kommün bukása után a kommunisták tudvalevően az egész országból Bécsbe menekültek, ahol megalakították a magyarországi emigránsok egyesületét. Most a bécsi rendőrfőnök az egyesületet felozlatta.

Női vörös hadosztály kiképzése Spanyolországban.

A cselédnélküli háztartásnak vezetője, lelke, mindene volt a művészfesés. S hogy ő ott feküdt lázasan, erőtlennül, nem volt, ki rendet teremtsen, ki meleg ételt készítsen. Egy napig. Azán a férjnek egy özvegy sógornője vállalkozott arra, hogy helyettesíti a beteg asszonyt. Mikor Paula ellátogatott hozzájuk, a sógornő már ott tett-vett a művészlakásban.

— Valahogy vagyunk most már — mondta megvizsgálkodva a beteg, Paulának. — A háztartással most már nem lesz baj. Csak szegény Sanyival nem tudom, mi lesz?

Paula értetlenül nézett a betegre.

— Hát őt nem tudja ellátni a sógornőd?

— Hogyne, hogyne, őt is... úgy, mint minket. De Sanyinál máshol van a baj. Nem tud festeni. Nincs modellje. Ő mindig engem festett. Nem szereti az idegen modelleket. En pedig most nem tudok modellt ülni.

— Hát ez bizony... — kezdte Paula, de sem fejezte be. Mit mondhatott volna?

— Minden munkája félbemarad. Pedig úgy kellene a pénz, — siránkozott a beteg. — Jobban kellene, mint máskor.

Kinyúlt forró keze a paplan alól és megfogta Paula kezét.

— Paula! Sanyi nem mer neked szólni. De ha te ülnél neki...

Paula megragadta a kezét simító lázas asszonyi kezeket. Szívesség, de egy kis vád is csengett a hangjából.

— És ezt ily félve kell mondanod! Ilyen régi barátoknak? Hát: persze, hogy ülök modellt! — felállt, hogy utánaérezzen a szólni nem merő művésznék. — Hol van az a nyúl szívű legény?

Ott járkált a műteremben. Cigarettazott és

mérgelődött. Mikor megtudta, hogy Paula vállalja a modellülést, két karral kapott feléje:

— Komolyan megteszed?

— Lehet, hogy komolyan, lehet, hogy vígan, de mindenestre csak tisztességes képhez, — felelt Paula.

— Remek lány vagy!

Modellt ülni nem a legnagyobb földi gyönyörűség. Nem lehet mozdulni, legalább is addig, míg a művész erre engedélyt nem ad. Beszélni se lehet akkor, amikor az embernek mondanivalója van. Fáradság lenni meg éppenséggel nem lehet. Ha a művész beane van abban az „ihletnek“ nevezett megszállottságban, akkor a modell fáradsága, vagy nem fáradsága, egy röpké pillanatig se jut eszébe.

Paula mindig tekintettel volt a becsülésre érdemes dolgokra. Nem mondta egyszer se, hogy pihenni szeretne. Igaz, hogy a jelentkező fáradságot szétverte benne az a nagy láz, amellyel Sanyi festett. Volt úgy is, hogy egy ülésre megfestett egy képet. Az meg külön gyönyörűség volt, ahogyan a képet elvitték a műterembe feljövő vevők. A „Csipkeverő lány“ című kép miatt nagy csata tört ki egy bankár, meg egy városi főtisztviselő között. Mások lefelé nyomták a kép árát a vevők. Itt egymásra licitáltak.

Egyellenegy öröm volt a képek körüli dolgokban: a szakállas festő. Akinek még a szakállánál is feketébb volt a rosszmájúsága. Mintha fizették volna, örködött mellettük a modellülés, festés ideje alatt. S mikor Paula hazament, rendszeresen elkísérte.

— Nekem mikor ül modellt? — kérdezte egy ízben Paulát.

— Majd ha beteg lesz a felesége, — hangzott a válasz

A szakállas még nőtlen volt.

Az utóbbi időben már valósággal veszekedtek. Paula olyan éles válaszokat mondott a mérsékelt égővi arabnak, hogy annak néha már vérben forgott a szeme.

S közben, egy súlyos krízis átlábolása után, meggyógyult a művészfesés: Ilonka. Már fent járt és már be-benézett a műterembe is. Sanyi akkoriban mint anyát festette Paulát. Hőfehérben, lengő fátyolkendővel a haján, egyik kezében könyv, mint olvasna, a másikkal a bölcst mozgatta.

— Ez való neked: fehérség — mondta Sanyi. — S majd ezt a képet nézd meg! Kemény szín a fehér, de olyannak festem, hogy táva marad a szád, ha meglátod! Ilyet pipáljon a sok suszter közül valamelyik!

A susztereken a kollégákat értette.

A szakállas ezen az ülésen nem volt jelen.

Tél volt, erős hideg, a hétméter magas műtermet nem lehetett befűteni. Ott dolgoztak a műteremből nyíló szobában, amely minden volt: nappal szalon és ebédlő, gyerekzsoba és dohányzó. Éjszaka pedig hálószoba.

Javában dolgozott Sanyi, amikor vendég jött. Képvásárló. Aki pénzt hoz a házhoz, annak a kedvéért könnyebben félbe lehetett hagyni a festést. Sanyi a félkabátot vállaira kapva, kivonult a hideg műterembe.

— Elmozdulhatsz — engedélyezte Paulának, mielőtt kiment.

Paula örömmel kapott az engedélyen. Elengedte a bölcst, amelyben a kisebbik gyermek feküdt. Felállt és kitérta elsenyvedt karjait

Aki megvárakoztatta Napoleont

Ampère halálának századik évfordulójára

Ampère Lyonban született 1775-ben. Édesanyja, Madame Jeanne Ampère gyakran meglátogatta a fiúcskát, egy Lyon melletti kis faluban, ahol a szükséges anyagiak híján a rokonok örökökre neveltetésére állott.

A nagy francia forradalom szele seper végig egész Franciaországon, nem kímélve Lyon becsületes polgárságát sem. Így a lyoni csendes napok nyugalma rettetéses tragédia hullámai rombolják szét. A becsületes Ampère-familia házában vörös sapkás jakobinuskok jelennek meg és elfogják az ifjú Ampère édesapját, aki a város békebírója volt.

Az ifjú és rokonsága mindent elkövetett, hogy megmentse az öregét a guillotine bárdja alól. Bár nem sok reménnyel kecsegtették a közbenjárókat, a fiatal Ampère mégis részánta magát, hogy apja életéért könyörögve, beállítson az oroszánok barlangjába. Apját Párizsba vitték és azonnal odacsukták, ahonnan az ut már csak a vesztőhelyre vezet.

Néhány nap múlva mély gyászban lévő anyja látogatta meg a fiút s édesapjának utolsó levelét olvasta fel előtte:

„Drága feleségem! Engem kivégeznek. Ne irrasd a fiunk, Marie Andreas Ampère lesz vigasztalótok. Nagy ember lesz belőle. Egészen rendkívüli jövőnek néz elébe. Nagy feltaláló lesz gyermekünk. Szívét a bánat felkora bálcsolja ugyan, de egyúttal felébreszti benne a tanulási vágyat. Hass oda, hogy André jobban kimélyítse a barátságot Jean Jaques Rousseauval, aki szintén karriert fog csinálni. A könyveimet fiunkra hagyom, mindkettőtök-re pedig Isten áldását...”

Multak az évek. André szívét majdnem szétmarcangolta a bánat. Édesanyja tanácsára társaságokba járt. De minden bánat elérkezik a válsághoz, amikor vagy elpusztul az ember, vagy erős akarattal uralkodik magán és rájön arra, hogy minden embernek végzete és rendeltetése van a földön. Mintha igaza lett volna apjának, aki csak egy halálraítéltnél tapasztalható látnoki képességével jósolta meg azt, ami tényleg be is következett. Szoros barátsága Rousseauval igen jó hatást gyakorolt rá. A tanuláshoz és tudományhoz szentelte életét. Alig 26 éves korában már a bourgi központi iskolán a fizika és kémia tanára lett, majd 1805-ben a párizsi politechnikumon az analitikai matematika professzora. Szüntelen lázas munkájának nemsokára meg is volt az eredménye. Felfedezte az elektrodinamikai jelenségeket és a galvánáram kölcsönös hatásának törvényeit is. Ez vezette el őt az elektrodinamikai alaptörvény megalkotásához.

Ilonka mosolyogva mondta:

— Megszenvedsz a barátságért. Akár szerelemnek is mondhatnám.

Paula szeme tárgranyilt a csodálkozástól.

— Szerelme? — a szakállas konkolyhintő jutott eszébe. Itt is elkotyogta gyanúsításait?

De Ilonka megjegyzése nem tőle eredt. Más alapja volt a beszédnek. Más és nem légből kapott. Paula csak azon csodálkozott, hogyan lehetett egy feleségnek ennyire minden keserűség nélküli hangon elmondani azt, amit Ilonka elmondott.

— Tudod, mikor nagyon rosszul voltam és az orvos azt mondta, lehet, hogy nem maradok meg, megígértettem Sanyival, hogy ha özvegy lesz, téged vesz el feleségül. Te olyan jó lány vagy és annyira szeretted az én két gyermekemet. Melletted boldogan tudtam volna Sanyit is, meg a két gyermeket is.

— De Ilona! — szörnyülködött Paula.

— No, mi az? Tán nem hiszed? Oly igaz, minthogy itt ülünk. Sanyi még esküvel meg is fogadta, hogy elvesz feleségül.

Paula visszaült a helyre, amelyről az előbb felkelt. Ugy érezte, lábai annyira elgyengültek, hogy nem tudják megtartani. De szólni már nem szolt egy szót sem. Ilonka megütközve nézte.

— Mi van veled?

Mintha azt olyan könnyen el lehetett volna mondani?! Azt hiszik róla, hogy szerelmes a festőbe? Vagy az az igazság, hogy a festő szerelmes öbelé? Ijedten tiltakozott:

— Ilonka, én nagyon szeretem az uradat,

Egy izben felkérték, hogy az akadémián egy fizikai témáról előadást tartson. Ampère szívesen vállalta ezt. Szokásához híven egy negyedórát előbb jelent meg az előadási teremben. Egyszer csak egy szolga lép be, jelentve neki, hogy egy hölgy óhajt beszélni vele. Az udvarias, szerény tudós csupán azt kérdezte meg a dámatól, nem várhatna-e látogatásával az előadás befejeztéig, amidőn a hölgy váratlanul belépett. Kékszemű, szőkehajú fiatal leány állt piruló orcával a még meglehetősen üres terem közepén álló asztal elé.

— Mivel szolgálhatok kisasszony? — kérdi a tudós elfogódott hangon. A hölgy kifejtésén azonnal látszott, hogy idegen. „Messze távoli országból jött, csupán azért, hogy a nagy tudóst lássa.”

Ampère meghatottan mondott köszönetet és hálás érzelmekkel vette át a hölgy kezéből a piros rózsákból összeállított csokrot, amely piros, fehér, zöld szalaggal volt átkötve.

A dáma magyar volt és a feljegyzések szerint ragyogó szépsége és nagy vagyona dacára nem ment férjhez soha. Szívében a nagy tudós képét őrizte haláláig.

Igy az előadás néhány perccel később kezdődött. Mialatt a többnyire tudósokból és egyetemi hallgatókból álló közönség feszült figyelemmel hallgatta Ampère előadását, a lesötétített terembe egy alacsony, vállas, kékruhás ember lopódzott be és az első sor egyik üresen

álló székében foglalt helyet.

Mikor az előadás véget ért, a nagy tudós egyenesen az első sor felé tartott, hogy elbeszélgesse még ülő társaival. Rövidlátóan az idegen elé állott és figyelmeztette, hogy ez alkalommal csak akadémiai tagok, illetve ezek meghívottai lehetnek jelen. Az alacsony idegen erre felemelkedett helyéről és barátságosan kezelt nyujtva neki, megkérdezte tőle, nem ismeri-e őt fel? Ampère rákvörös arccal így felelt:

— Sire! Millió pardon! Nézze el felséged egy tudós szórakozottságát.

Napoleon, mert hiszen sejtjük, hogy a császár volt jelen, mosolyogva tért napirendre a dolog felett és így szólt:

— Jól van professor! Még az egyszer megbocsátom szórakozottságát, ha megígéri, hogy jövőben nem fog ebbe a hibába esni. Majd próbára teszem...

Körülbelül három hónap múlva egy udvari tiszt jelent meg Ampère lakásán egy Duroc nevű udvari főmarsall által aláírt meghívólevellel, amely így hangzott:

„Uram! Öfelsége a császár felkéri, szíveskedjék az akadémiában annakidején tett személyes látogatását azzal viszonzni, hogy 8-án (ez következő napra esett) este 6 órára udvari ebéden jelenik meg kényelmes öltözetben...”

Duroc marsall naplójegyzeteiből tudjuk, hogy Napoleon, a világ meghódítója a meghívás napján este 6 óra helyett csak 8 órakor ült asztalhoz, mert kitartó türelemmel várta, hogy eljőjön hozzá André Ampère professzor, a szórakozott tudós, tanujelét adni annak, hogy ezt a hibát Napoleonnal szemben másodszer már nem követi el.

Es Ampère, a szórakozott nagy tudós mindezek dacára sok munkája közben a meghívásról megfeledkezett és így a császárt alaposan megvárakoztatta.

40 ezer esztendő nagyértékű, jégkorszakbeli leletek a magyarországi Bükk-hegységben

Budapestről jelentik: Miskolc város nevezetességét levő Borsod-Miskolci Múzeum minden magyarországi múzeum között első helyet foglal el jégkorszakbeli, valamint kőkorszakbeli leletek tekintetében. A Bükk-hegység magas mészkőfensíkjának száz és száz kisebb-nagyobb barlangja a csodálatos épségben megmaradt őskorszakbeli és ősemberi leleteket adta s ezeket mind a miskolci múzeum gazdag anyagu őslénytárában őrzik, számos olyan ritkasággal egyetemben, amelyet csak itt lehet megtalálni s párját még a világ legelős múzeumaiban sem lehet megtalálni.

Ez a nagyértékű őslénytani gyűjtemény a

mint festőt, mint embert, de a felesége... az nem lennék soha.

Két megütközött arc meredt rá. Egy Ilonkái volt, a másik a festő, aki megszabadulva vásárlójától, épp Paula utolsó szavainak elhangzásakor lépett be a szalomba. Elszíntelenedett arccal állt meg az ajtóban, mint akinek földhegyökeredett a lába.

Paula tekintete úgy forgott a két rámeredő arc egyikétől a másikára, mint aki egy pillanat alatt megtudta, hogy jóvátehetetlen hibát követett el.

Szétverte egy asszony reményességét és ami még nagyobb rossz volt: megsértette egy férfi hiúságát.

Sovány vigasztalás volt, hogy tanult valamit. A jók sok esetben vakon járnak az életben, a más életében vájkálók pedig nem egyszer rátápnak az igazságra. A legnagyobb tanulság azonban az volt, hogy néha az őszinteségből is megárt a sok.

A legnagyobb rosszat azonban igyekezett enyhíteni. A művész-férfi sértett hiúságára mindenáron gyógyírt akart adni. Mért keseregjen ilyen visszautasítás bántó íze miatt egy értékes ember? Mikor Sanyi kikísérte, súgva mondta neki:

— Sanyi... Ilonka miatt sem mondhatam volna mást.

Mintha tüzet fogott volna, engedte el a festő erősen szorító kezét; szinte kitépte kezét a kapocszerű kézfogásból.

S futott a műteremből levezető lépcsőn, hogy soha többé fel ne menjen rajta.

legutóbbi napok folyamán ismét olyan tárgyakkal gyarapodott, amelyek az egész művelt világ érdeklődését bizonyosan Miskolc felé irányítják.

Az elsőt ifj. Sebők Károly barlangkutató, dr. Kadics Ottokár professzor asszisztense fedezte fel a Lillafüred közelében levő háromkúti barlangban. Ez a barlang, amely az ősember lakóhelye volt, a Garadna völgye felett, a szentléleki páloskolostor romjai közelében fekszik s már eddig is több kutatás tárgyát képezte. Néhány napos barlangkutató munkával a fiatal tudósok sikerült a barlang legmélyén, holtgátatlan, sziklás talajban beágyazva egy pleisztocén-korszakbeli barlangi hiéna csontvázára bukanni. A szakemberek becslése szerint a két őskori lelet mintegy 40.000 esztendő. Mindkét lelet a miskolci múzeum őslénytani osztályára fog kerülni.

A másik lelet szintén őslatti maradvány: két pompás, ép állapotban előkerült mammut-agyar. Ismeretes, hogy Közép-Európa legnagyobb mammut-agyarát, amely 3 méter és 38 centiméter hosszú, nemrég Miskolc környékén találták s ugyancsak a Borsod-Miskolci Múzeum őslénytárának kincsei között őrzik. A most talált mammut-agyara a Hangony-patak völgyében, a határ közelében levő Domaháza község szomszédságában találtak rá, kincstári erdészeti földmunkák végzése közben. Az agyarak közül a nagyobbik 2 méter és 60 centiméter hosszú. Az érdekességek még darabokban vannak és vastagon beparaffinozva várják a Borsod-Miskolci Múzeumban való végleges elhelyezésüket.

A kutatásokat fokozott erővel tovább folytatják a Bükk-hegységnek még bizonyára sok titkot rejtető barlangjaiban.

Egykor, még nem is olyan régen, a néphit az ilyen felszínre került csontokról gonosz óriásokra és mesebeli sárkányokra következtetett s hogy a falvak népe biztonságát megővjék, jó erősen megvasalva, a község háza falához szegezték az őslatti csontokat... Ma már régen túl van ezen az egyszerű falusi nép és boldog büszkeséggel, hivalkodva jelentik a városba, ha ilyenféle leletre bukkannak, hogy ezzel ismertté tegyék falujuk nevét s a magyar föld rejtelmeseit értékeiket közkinccsé tegyék. A további kutatások során még sok ritkaság felbukkanására lehet számítani.

Fantasztikus 116 ezer pengős bankrablás Budapesten

Kétezer pengőt tűztek ki a megszökött Nagy Lajos ügyvédi-
írnok kézrekerítőjének

Budapestről jelentik: Napok óta óriási érdeklődést kelt az egész országban a budapesti „Hermes” bankházban elkövetett nagyarányú bankeskalás. Az történt, hogy egy akkor még ismeretlen egyén Strasszer Izidorné, háztulajdonosné nevében 116 ezer pengőt vett fel a bankban. Több napos nyomozás után a rendőrség kiderítette az egészen fantasztikus, amerikai ízű bűntény hátterét.

„Munkatársakkal” fiávelteti Strassernét: hogyan néz ki és hogyan viselkedik.

Nagy Lajos, ügyvédi írnok, aki Erdélyi Henrik ügyvéd alkalmazásában állt, kiszemelte Kvanka Jánosné, üldözési mániában szenvedő 62 éves szülésznőt, hogy az ő révén nagyarányú pénzszerzési manipulációt hajson végre. A jómodorú, szuggesztív nézésű, szinte Svengaliszerű ügyvédi írnok előbb a szülésznő gondnokára lett, majd furfangos tervet eszelt ki, hogy *főnökével együtt pénzhez jusson*. Kvankánét többször meglátogatta az elmeorvosintézetben és beleszuggesztálta, hogy a detektívek halálra üldözik és csak úgy tud előlük menekülni, ha segít neki — Nagynak — pénzt szerezni. Ezután — ugyancsak szuggesztív úton — megtanította a szülésznőt Strasszer Izidorné aláírására és Hegyaljai Endre munkanélküli kovácssegéd révén vasúti arképes igazolványt szerzett az asszony számára.

A svengalinézési írnok hatalmába keríti az elmebeteg szülésznőt.

Ilyen előkészületek után munkatársakat vett maga mellé: egy másik ügyvédi írnokot és

feleségét, hogy figyeljék Strasszer Izidorné személyleírását és életkörülményeit. Majd megmutatták Strasszernét a szülésznőnek, hogy utánozza. Ezután Nagy megszerezte a pénzszerzés felvételéhez szükséges okmányokat és érintkezésbe lépett egy Csányi nevű ügynökkel, aki az okmányokat benyújtotta. Mialatt Strasszerné Gasteinban nyaralt, fölvtették a 116 ezer pengőt két részben. Csányi a közvetítésért

1200 pengőt kapott. Kvankáné egy utcasarkon átadta a pénzt Nagynak, aki ezután nyomtalanul eltűnt.

Nyomaveszett a szélhámos ügyvédi írnoknak!

A rendőrség őrizelbe vette Csányi ügynököt, Hegyaljai Endre kovácssegédet és Erdélyi Henrik ügyvédet. Nagy Lajost rádióon körözik. Nyomra vezetőjének kétezer pengő jutalmat tűztek ki. Kvankánét Nagy visszavitte az elmeorvosintézetbe és most is ott van.

Szardán délben jelentik telefonon Budapestről, hogy szardán hajnalban a rendőrségnek sikerült elfognia Nagy Lajos ügyvédi írnokot is, aki a Hermes-bank családi hadjárataát vezette. Megkezdtek kihallgatását. Eddig nem volt hajlandó megmondani, hová tette a 100 ezer pengőnyi összeget, melynek nála kell lennie.

A riffkabilok egykori főnökét spanyol Marokkóba küldötték Franko tábornok elleni lázadás szítására

A spanyol nemzeti csapatok több hadászati pontot elfoglaltak Madrid körül. — Új nagy rádióállomás Burgosban

Párizsból jelentik: A *Deutsche Allgemeine Zeitung* párizsi jelentése szerint Abd el Krim francia körök biztatására hagyta el Réumion szigetét. Tehát nem szökött el, hanem hivatalos előírásra Marokkóba ment, hogy ott Franko tábornok háta mögött a kommunisták megbízásából lázadást szítsa a spanyol fölkelők ellen.

A lap szerint az eset legvilágosabb fényt

vet Madrid, Párizs és Moszkva együttműködésére.

A kormánycsapatok kevés ellenállást tanúsítanak. Malaga egyrésze lángokban.

Madrid környékén kedden a fölkelők folytatták a hadműveleteket és több hadászati pontot foglaltak el. A kormánymilitcia tagjai kevés ellenállást tanúsítanak. A fölkelők repülői felderítő repüléseket végeznek Asturia és Aragonia felett. Egy kormánycsapat három tiszt és egy altiszt vezetésével átpártolt a fölkelők-höz. Malaga egyrésze lángokban áll.

Egy rövidhullámú rádiójelentés szerint Madridban nagy az élelmiszerhiány.

A burgosi rádió átalakítási munkálatai befejeződtek. A 240 méteres hullámhossz érintetlen, csak az eddigi adóerőt emelték tízszeresére. Most már a burgosi állomás is ugyanolyan adóenergiával működik, mint a madridi rádió.

Svájc komolyan veszi a semlegességet.

Bernből jelentik: Tekintettel arra, hogy egyes szervezetek meg akarták kerülni a Spanyolországban szánt fegyver kivitelitilalmat, a szövetségi kormány újabb határozatot hozott, amely *hathavi börtönnel és 10.000 frank bírsággal sújtja azokat, akik a kivitelitilalmat megszegik.*

Október 15-re elrendelték a városi tanácsválasztásokat

A belügyminisztérium értesítette az összes törvényszékek főnökeit, hogy *október 15-én* meg kell tartani a városi tanácsválasztásokat. A belügyminiszter rendelete már kedden megérkezett a törvényszékekre, amelyek nyomban utasították a megyék és városok vezetését a választások előkészületének megtételére.

A törvény értelmében a város a választásoknak csupán a technikai részét intézi, a hivatalos rész és a választás levezetése a törvényszék dolga.

Oradeán még kedden délután kifüggesztették a városház előcsarnokába a választók névsorát, hol harminc napig marad közszemlére kitéve s ez alatt az idő alatt a nevsorból esetleg kimaradottak is beadhatják tiltakozásukat.

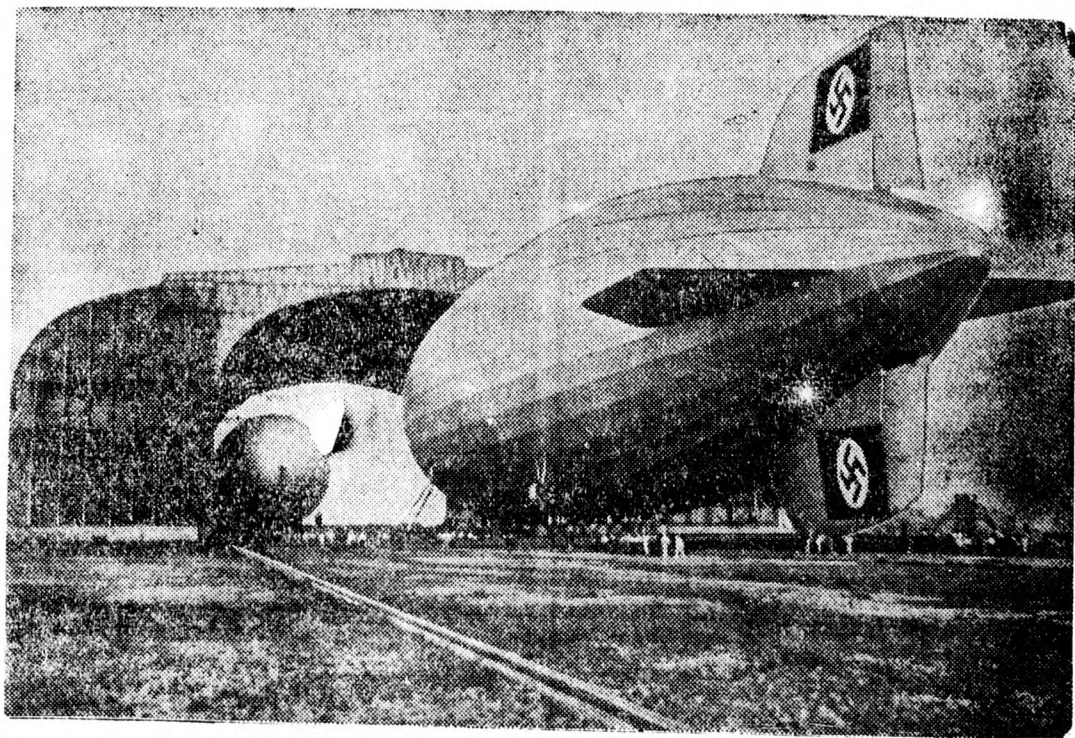
A jogszerinti tanácsosokon kívül 36 tanácsost választ a város polgársága s így a 13 jogszerinti tanácsossal együtt összesen 49 tagja lesz az újonnan választott városi tanácsnak.

Az új választási törvények értelmében a legtöbb lelket számláló kisebbségi egyház képviselője is jogszerinti tagja a városi tanácsnak, így Oradeán a római katolikus egyház is kap egy helyet a városi tanácsban.

Hasonlóan megérkezett — tudósítónk jelentése szerint — Aradra, Clujra, Satu-Marera, Braşovba, Timişorrára, Tg.-Mureşre, tehát az összes törvényszékekhez a belügyminiszter rendelete.

Aradon a választások kiírásának híre nagy érdeklődést keltett és a különböző pártok már megkezdtek erre vonatkozólag a megbeszéléseket. Természetesen napok fognak még eltelni, míg ezek a megbeszélések valamilyen konkrét formát öltenek. Az *aradi Magyar Párt* ez ügyben *bevárja a clujai központtól érkező utasításokat*, miután az Országos Magyar Párt vezetősége határozza meg, önálló listával indul-e a

magyarság, országos viszonylatban lesznek-e megegyezések — más ardeali és banati városokban is megtartják a választásokat — vagy pedig mindegyik tagozat belátására bízzák, a helyi viszonyok által előírt szükséghez képest a teendőket. Aradon tehát a Magyar Párt vezetői csak akkor folytatnak konkrét tanácskozáásokat, ha ismeretessé válik az országos vezetőség erre vonatkozó álláspontja.

A „Hindenburg” Lakehurst hangárjában.

Milyen kicsinynek tűnik fel a hangárban levő „Los Angeles” a „Hindenburg” óriás-légihajó mellett!

KATI NÉNI

Egy híres angol primadonna életregénye

A londoni „Gaiety Theatre”-vel szemben hatalmas palota áll: az Inversk House. Hosszu évek óta, minden este, mikor a Big Ben, az angol parlament tornyában elhelyezett hatalmas óraharang az esti nyolc órát elütötte, egy öreg néni tipegett az Inversk House elé. A néni egy kis csomagocskát tartott a kezében, azt maga elé tette s leült a palota legelső lépcsőfokára. Ezuán szép kényelmesen kibontotta a csomagot és kipakkolt belőle huzonöt skatulya Bryant és May gyufát. Se többet, se kevesebbet, mindig csak huzonötöt. A gyufaskatulyákat szépen sorjába rakosgatta és várta a jószerencsét. A vevőket, akik soha, egyetlen este el nem maradtak. A gyufák minden éjjel elfogytak, hogy meglegyen az a két shilling és néhány pennnyi összeg, amennyi az öreg anyóknak a mindennapi életszükségletére kellett. Volt idő, amikor az öreg anyóknak — száz fontra rugott a napi kiadása. Ez akkor volt, amikor még a gyufastandál szemben, a londoni „Vigszínház” előtt, óles plakátokon hirdették a nevét. Az öreg gyufárusasszony valamikor London leg-híresebb szépsége volt, nagy színésznő, akinek kegyelért az angol főváros legnagyobb nevei vetélkedtek...

Kathleen Lucille Foote-nak hívták az Inversk House öreg gyufárusnőjét, aki valamikor London legérdekesebb és legnépszerűbb primadonnája volt s aki most koldus-sorban meghalt a Salvation Army, az Ővhadserég egyik menhelyén, hajdan óriási vagyonából nem maradt más, mint egy ezüst burnószelence, amit a szalmazsákja alatt találtak meg — nyilván valami kedves emlék lehetett, amitől haláláig nem akart megválni — s egy elrongyolódott oklevél, mely tanusította, hogy negyven évvel ezelőtt Kathleen Lucille Foote találtatott a leg-szebb színésznőnek egész Angliában. Amiből az is kiderül, hogy a szépségversenyek intézményét már negyven évvel ezelőtt is ismerte a világ...

Old Kate, — mert mindenki csak így hívta hetven évvel ezelőtt született Washingtonban, Amerikában. Apja ezredes volt, sőt — amint a Daily Herald legfrissebb száma regéli — néhány hónapig hadügyminiszter is. Nagypapja viszont tengernagy volt és egyik testvérbátyja Portorikó kormányzója, szóval Kathleen igen jó családból származott. A tündéri szőke lánynak szűk volt Amerika — ezt is a Daily Herald mondja róla szóló visszaemlékezésében — s egy szép napon kora hajnalban kilopódzott az istállóba, bucsut mondott kedvenc lovaglópönyyának és alabástromnyakába vette a nagyvilágot. Angliába hajózott Kathleen és elhatározta, hogy színésznő lesz. A kaland már a hajón jelentkezett, megismerkedett egy ausztráliai milliommossal, aki megkérte a gyönyörű fiatal leány kezét és Kathleen — már mint asszony érkezett Albion földjére: a hajó kapitánya adta össze a szerel-

meseket... Kathleen kikötötte azonban, hogy színpadra léphet Angliában. Az ausztráliai állta a szavát s Kathleenből néhány év alatt híres londoni színésznő lett. Amikor sikerének tetőpontján állott, meghalt a férje. Kathleen egymillió fontot örökölt, mire egyidőre bucsut mondott a színpadnak és világszerte utazásra indult. Hogy felejtse. A sors azonban másképpen határozott. Kathleen Montecarloban kiszállt és este bement a kaszinóba, ahol ruletkezni kezdett. Hogy zsongítsa az idegeit. Vesztlére. Katasztrófálisan vesztenei kezdett. A passzióból szenvedély, majd üldözési mánia lett. Három hónapig viaskodott Kathleen a gyorsan pörgő ruletkerékkel. A kerék győzött és Kathleen vagyona roncsaival viszatért Angliába, a színpadra.

Minden rosszban van azonban valami kis jó is. Kathleen Montecarloban megismerkedett egy angol gentlemannel, aki tanuja volt a szép hölgy rettenetes veszteségeinek és a szánalom szerelmét ébresztett a szívében. Ez az angol úr London polgármesterének a fia volt, aki rövidesen oltár elé vezette Kathleent. Brantome szerint vannak nők, akik csak azért mennek férjhez, hogy özvegyek lehessenek. A polgármester fia is elköltözött az árnyékvilágból és Kathleen, ahogy a férje meghalt, egyidőre bucsut mondott a színpadnak és újra utazni indult. Ujra azért, hogy felejtse. Csak hogy ezáltal egyenesen Montecarlo volt az utazás végcélja. Megjegyzni az angol lap romantikus nekrológja Kathleenról, hogy egykoru adatok szerint vesztene kellett. Azért kellett vesztene, mert szégyelt nyerni. Addig ült a zöld asztalnál ugyanis, amíg az utolsó pennye is eluszott. Nem tudott felállni, a játék volt a fontos s miközben nyert, eszeágába se jutott — hogy vesztett is. És hogy akkor nem játszhat tovább...

A pénzből tehát kifogyott újra, a férjekből azonban nem. A következő férj Mr. Maas volt, egy dögzsdag angol cigarettagyáros. A montecarlói ruletbank azonban, ugylátszik, pikkelt a Kathleen férjeire; Mr. Maas is meghalt és özvegye megint ottállott — özvegyen, újabb óriási vagyonnal a kezében — amellyel nagyon is jól tudja, hogy mit kezdjen... Kathleenen nem fogott az angol közmondás, hogy: „Experience teaches us” — a tapasztalat tanít... Nem tanult Kathleen az eddigi tapasztalataiból semmit az égvilágon, pár hónap múlva megint nem volt egy vörös pennye sem. Kathleen ekkor már nem volt olyan csodálatosan szép, mint mikor először volt „Monti”-ban. A színpaddal is kezdett baj lenni s Kathleennek lassan el kellett adogatnia azt, amije volt, a kis palotáját, a lovait, fel kellett oszlatni a fényűző háztartást. Isten őrizze, hogy az emberek megtudják valakiről, akit fényben és gazdagságban láttak valaha, hogy az kezd kényszerűségből megválni mindattól, ami ezt a fényt és gazdagságot jelentette. Visszavonhatatlanul elparentálják, elkerülik „elintézik” örökre. Kathleen is így történt: rohamosan zuhanni kezdett lefelé, már egyáltalán nem kapott szerződést, egy ideig színésztársai segélyezték... Aztán azok is elmaradtak és egy szép napon a londoni Vigszínházzal szemben levő Inversk House lépcsődjében megjelent egy megtört anyóka s foghíjjas hangon kínálta a portékáját: — Matches... matches... Gyufát vegyenek... gyufát...

A londoniak között sokan voltak eleinte, akik még látták Old Kate-t, Kati néni, ragyogva a színpadon s akik emlékeztek hajdani szépségére és gazdagságára. Többnyire ezek vásárolták meg a gyufát Kati nénié, eleinte nagyobb összegeket adva egy-egy kis skatulya gyufáért, később már csak a forgalmi árat fizették meg, így róva le adójukat a hajdani primadonnának, akinek még tapsoltak a színházban. Aztán jöttek olyanok, akik már nem látták Kati néni, mint primadonnát, akik már így ismerték meg. sipító hangú vénasszonyként. Ezek — elég kiméletlenül — érdeklődtek is a rongyaiban kuporgó öregasszonytól, aki reszkető, ráncos kezével elbábrálgatott a gyufaskatulyacsomóban, hogy

XI. PIUS PAPA koronázása ezidél évfordulója alkalmából ez a gyönyörű könyv jelent meg

Kállay Miklós:

A pápa és a Vatikán

A pompás könyv egy szakavatott író tolla mellett 100 gyönyörű képpel mutatja be Szent Péter mai utódát, a legbatalmasabb koncepciójú pápák egyikét. Megmutatja őt a vatikáni szertartások káprázatos pompájában, a zarándokok százezreinek hódolatától övezve. Megmutatja államférfiúi bölcsességében és legmeghittebb és legtitásabb nemes emberi műveltségében. Ime néhány fejezete a könyvnek: Diadaloslop és a pápa' szék. A lombard városkától a Vatikán trónjáig. Ratti bíbornok megválasztása. A Conclave és XI. Pius választása. A béke fejedelme. Hogy tölti a Pápa egy napját, stb., stb. A könyv ára 264 lel és portó. Megrendelhető lapunk könyvosztályánál.

hát hogy is volt az, amikor még minden másképp volt... És Kati néni beszélt, mert azt tapasztalta, hogy ilyenkor egy-két pennyel többet adnak a gyufáért. Ilyenkor szint kapott fáradt, lihegő hangcsókja — amikor a letűnt, szép napokról, jachtokról, vadászatokról, királyi barátokról beszélhetett...

*

Néhány nappal ezelőtt az Inversk House gyufás kuncsaftjai hiába nyultak a zsebükbe, mikor a lépcsőhöz közeledtek, Kati néni nem volt sehol. Nem jött el másnap sem, harmadnap sem. A kuncsaftok aztán megtudták a lapokból, hogy Old Kate azért nem jött ki a gyufáival, mert meghalt. Azt írják róla a nekrológok — amelyet borongva olvasott el e sorok írója is — hogy nagynehezen felemelkedve a Salvation Army ingyen szalmazsákján, ez volt az utolsó szava:

— I have been a big fool... Nagy bolond voltam... (e)

Egy magyar feltaláló kimeri az aranyat a folyók vizéből

Budapestről jelentik:

Eddig a folyók vagy patakok vizében lebegő, illetve uszó nemesfém-szemek — arany-szemek vagy nemesfém-tartalmú ásvány-szemek, aranytartalmú piritek — kitermelése csak közvetve történt, amennyiben a folyók vizével állandóan szállított szabad nemesfém-szemek mennyiségének csak azt az aránylag kis részét termelték ki, amit a folyók vize egyes helyeken, ahol a vízár sebessége csökken, kanyarulatok domboru részében vagy a fenéken lerakott. A kitermelés e módjánál veszendőbe megy a vízzel továbbított teljes mennyiség nagyobb hányada, amely a vízből nem rakódik le, részint a kitermelésnek ez a módja esetleg olyan kotrásai műveleteket is megkíván, amelyek a gyakorlatban gyakran ki sem fizetődnek. Ezek a hátrányok késztették dr. Schmidt Sándor dorogi bányagazgatót arra, hogy eljárást szerkesszen folyók, patakok vizében lebegő, illetve uszó szabad nemesfém-szemek vagy nemesfém-tartalmú ásvány-szemek kitermelésére.

Schmidt bányagazgató eljárásával már a folyók vizében uszó szabad nemesfém-szemeket közvetlenül a folyók vizéből termeli ki. Ennél úgy jár el, hogy a folyók medrébe, a mederfenékén, a vízáramlásra haránt irányban és lehetőleg a meder szélességének nagy részére elosztottan, gázt, továbbá valamely habképző anyagot nyom le, majd a víz felszínén jelentkező habot eltávolítja és az abban levő szabad nemesfém-szemeket kiválasztja. A találmány tehát — mondja dr. Schmidt — a szabadalmi bíróságon előterjesztett szabadalmi leírásában — közvetlenül a folyók vizében alkalmazva azokat az elveket és módszereket, amelyeket eddig az úgynevezett flotációs előkészítésnél mindig finom őrléssel kapcsolatban alkalmazta. A találmányt ezért az említettek kivül még azt a további előnyt is nyújtja, hogy ez a rendszerint nagyon költséges finom őrlés elmarad, mert a folyók vizével szállított anyagok már olyan finom szemekké, hogy közvetlenül flotálhatók.

Legszebb KORDA-könyvek:

Csávossy: Egy sir a Duna felett	55 lel
Ijjas: Názáreti	85 "
Véremund: A lélek párbeszéde Istennel	30 "
Krane: Maga Peccatrix (regény) fve	110 "
	ktve 155 "
Müller: Ferrero M. Benigna Consolata	fve 95 "
Müller: Ferrero M. Benigna Consolata	ktve 135 "
Ijjas: Sziennai legenda (regény) fve	70 "
	ktve 105 "
Csávossy: Örök igazságok	fve 235 "
	ktve 305 "
Plus-Zeámár: Kereszt királyi utja	ktve 130 "
Plus: Hogyan imádkozunk	45 "
Herwig: Farkasok között	55 "
Tissot: Hibáink jórafordításának művésze	80 "
Pakocs: Édua áldozata (regény)	130 "
Csávossy: Jézus Szíve Elmékedések	55 "
Boue: Mit rejt a jövő?	35 "

Vidéki megrendeléseknél plus 15 lel portó.

Kapható: KÖNYVOSZTÁLYUNKNÁL.

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal és előfizetés feljuttatási helye
Oradea, Strada Regale Carol II. 5.
ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Hétoldos: Egész évre 200, fél évre 100, negyedévre 50.
 Magyarországon: Egész évre 30 F., fél évre 15 F., negyedévre 7 F.
 Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
Telefon: 27.

Felöltszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
 Cluj-i szerkesztő: **dr. Sulyok István**
 Cluj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem örvényelünk meg és nem adunk vissza.
 Csekk választékos magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

Az időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Mérsékelt északnyugati szél, kevés felhő — a hőmérséklet főleg nyugaton — kissé emelkedik.

Zürichi zárlat. Párizs 20.20, London 15.44, Newyork 306 háromnegyed, Brüsszel 51.80, Milánó 24.15, Amszterdam 208.27 fél, Berlin 123.35, Bécs — schilling 57, Prága 12.68, Varsó 57.70, Belgrád 700.

Dr. Lestyán Endre pápai prelátnak oradeai kanonok gyászja. Sulyos csapás érte dr. Lestyán Endre pápai prelátnak oradeai kanonokot, rajongva szeretett mostohaanyját, özv. csikszentkirályi Lestyán Adorjáné szül. okolicsnói Okolicsányi Ilka életének 88-ik. özevegységének 21-ik évében három heti szenvedés után Cbulucuton meghalt. Az elhunyt matronát kedden délután a cubulcuti gyásházánál tartott egyházi szertartás után átvitték Sácunenibe s az ottani családí sírban helyezték örök nyugalomra. Gyászolják: dr. Lestyán Endre pápai prelátnak, oradeai kanonok, Lestyán Ödön ny. pénzügyi főtanácsos, özv. dr. técsői Téchy Józsefné sz. Lestyán Irma gyermekeivel, özv. okolicsnói Okolicsányi Gézné szül. tolosvai Bónis Ella és gyermeke, tolosvai Bónis Elemér és neje kölcei Kené Maricy és gyermekei, özv. okolicsnói Okolicsányi Károlyné sz. Fejgel Emília és gyermekei, dr. Gyulai Lászlóné és gyermekei, Okolicsányi Károly és neje sz. örsödi Meixner Ilonka és gyermekei, Okolicsányi Andor és neje, okolicsnói Okolicsányi Kata és gyermekeik, valamint kiterjedt rokonság. Az elhunyt férje királyi közjegyző és a Közjegyzői Kamara elnöke volt Debrecenben.

A király szabályozta a diplomata házasságát. Bucuresti. Saját tud. A hivatalos lapban megjelent a királyi dekrétum, mely szerint a diplomáciai és konzulátusi testület tagjai és a külügyminisztérium tisztviselői csak román nővel léphetnek házasságra, de ezt is csak a külügyminiszter előzetes jóváhagyása után.

Gégemetszést végeztek Kosztolányi Dezsőn. Budapestről jelentik: Néhány héttel ezelőtt beszámoltunk Kosztolányi Dezső, a nagybeteg költő állapotáról, aki nyelvrákban megbetegedett s megoperálták, amely után rövid javulás állott be. A múlt héten a költő ismét ágytak esett, sőt az állapota olyan rosszra fordult, hogy sürgősen az Új Szent János-kórházba kellett szállítani. Olyan súlyosra fordult a beteg állapota, hogy kezelőorvosa kénytelen volt gégemetszést végezni rajta, mert Kosztolányi állandóan életveszélyes fülókliási rohamokkal küzdött. A műtét jól sikerült és a beavatkozás után a nagybeteg állapotában is jelentős javulás mutatkozott, úgy hogy az orvosainak véleménye ezert most már, ha különösebb komplikációk nem lépnek fel, Kosztolányi felépül súlyos betegségéből. A költő felesége és fia egész nap a nagybeteg mellett tartózkodnak.

A sakkolimpia jelenlegi állása. Münchenből jelentik: A sakkolimpia jelenlegi állása a következő: 1. Lengyelország 65 fél, 2. Németország 64 fél, 3. Magyarország 61 fél, 4. Jugoszlávia 60 fél, 5. Lettország 58, 6. Csehszlovákia 57 fél, 7. Ausztria 56, 8. Svédország 52, 9. Dánia 52, 10. Észtország 47 fél, 11. Litvánia, 12. Finnország, 13. Románia 39 ponttal, 14. Brazília, 15. Izland, 16. Svájc, 17. Olaszország, 18. Norvégia, 19. Franciaország, 20. Bulgária. A keddi 13-ik forduló eddigi eredményei: Jugoszlávia—Bulgária 6:0, Norvégia—Franciaország 1:0, Észtország—Hollandia 5:1, Ausztria—Brazília 6 fél:fél, Dánia—Finnország 4:1, Magyarország—Litvánia 5:3, Olaszország—Izland 3 fél:fél, Lettország—Románia 4 fél:fél, Csehszlovákia—Németország 3 fél: fél, Lengyelország—Svájc 2 fél:fél.

Angol katonai küldöttség az orosz hadgyakorlatokon. Londonból jelentik: A szovjet fennállása óta most első ízben vesz részt angol katonai küldöttség az orosz hadgyakorlatokon.

Meghalt Balthazár Dezső református püspök. Debrecenből jelentik: Balthazár Dezső dr. református püspök, kedden délután 5 óra 10 perckor a debreceni egyetem sebészeti klinikáján meghalt. Balthazár már évek óta betegkedett. Mintegy három évvel ezelőtt husmérgezésen esett át, ebből májmérgezést kapott, majd vesebántalmait voltak. 1871-ben született Hajduböszörményben. Debrecenben érettségizett és ott végezte el a református teológiát is. 1894-ben Tisza Kálmán meghívására Tisza Lajos mellé nevelőnek ment Gesztre, ahol annakidején Arany János is nevelősködött. Három év múlva Budapesten jogi doktorátust szerzett, majd a magyar külügyminisztériumban mint fogalmazó dolgozott, 1901-ben egyházmegyei főjegyző lett Debrecenben. 1911-ben pedig püspök. 1931-ben Horthy magyar kormányzó az elsőosztályú magyar érdemkereszttel, néhány héttel ezelőtt pedig a királyi titkos tanácsosi címmel tüntette ki. Balthazár püspököt szombaton reggel 9 órakor temetik. A halálhírt feleségével, aki súlyos tüdőgyulladással a belgyógyászati klinikán fekszik, még nem közölték.

Osztrák hadgyakorlat. Bécsből jelentik: Szombaton kezdődött meg a nemrégiben egyesített Frontmilícia első hadgyakorlata Karintiaiban, Murau és Flattnitz környékén, karintiai, stájerországi, alsóausztriai és bécsi csapatok vesznek részt a gyakorlaton, amely Baar-Barentfels alkancellár, a milícia vezére jelenlétében folyik le. A gyakorlat vasárnap ér véget.

Sárosi magyar futballista fellebbezett. Budapestről jelentik: Sárosi György dr. a világhírű magyar futballista, akit — mint ismeretes, — két évre várakozási állományba helyeztek és ugyanennyi időre felfüggesztették játsszói jogát, kedd este fellebbezést adott be az ítélet ellen.

* **A serdülő ifjuságnak adjunk hetenként legalább egyszer reggel feleklésor egy-egy kis pohárnyi természetes „Ferenc József” keserűvizet,** mert gyomor-, bél- és vértisztító hatásának, fiuknál és leányoknál egyaránt igen fontos eredményeket köszönhetünk. Az orvosok ajánlják.

Templomjavítások. A turchesi római katolikus kicsiny egyházközösség újjáépítette és berendezte izléseesen templomát. Vasárnap avatta fel a templomot dr. Péter Antal braşovi apátplébános. A szentbeszédet dr. Szalay Mátyás, a hírneves költő, est-gheorghai plébános mondotta. A munkálatokat a hívek áldozatos nyelkültségéből Szóts Béla plébános végeztette közel 40 ezer lei költséggel.

A treiscaunemegeyi Alungeni község katolikus lakossága, Pál Gyula plébános áldozatkész munkájának eredményeképpen kijavíttatta a templomot. Most harangot is vásároltak s azt nagy ünnepségek között szentelték fel. A harangszentelésen a közeli községekből is igen sokan résztvettek.

Horthy kormányzó négy zergét lőtt. Bécsből jelentik: Horthy Miklós, Magyarország kormányzója a Karwendel hegységben eddig három vadász-cserkészen vett részt. Cserkészése szép sikerrel is járt, mert eddig négy zergebakkot terített le. A kormányzó különben a legkellemesebben érzi magát a tiroli hegyekben.

Két szovjet-tábornok megtekintte a Maginot-erődöket. Párizsból jelenti a Stefani-iroda: Francia katonai körökben élénk feltűnést keltett, hogy annak a két szovjet-tábornoknak, akik a francia légi gyakorlatok alkalmából Párizsba érkeztek, a hadügyminiszter engedélyt adott a francia határon épült Maginot-erődök megtekintésére.

Százötezer lei bírságot vettek ki Arad városra. Aradról jelentik: A nemzeti légügyi alap bizottsága most tette közzé azt a jelentését, mely a július hónapban kivetett és a bizottság által jóváhagyott repülőbélyegbírságokról számol be. Mint ismertes, a repülőbélyegekről szóló törvény intézkedései értelmében a repülőbélyegkihágásokból származó bírságokat a helyi hatóságok a helyszínen felvett jegyzőkönyvek alapján vetik ki és ezeket jóváhagyás végett felterjesztik a nemzeti légügyi alap bizottsághoz. Ennek a bizottságnak döntése ellen a törvényeszköz lehet fellebbezni. A most közzétett fentemlített jelentés többek között egy Arad városára, pontosabban a „Neptun“-fürdőre kivetett repülőbélyeg-bírságot is feltüntet. Ennek a bírságnak az összege 105.370 lei. A bírságot a repülőbélyeg ellenőrző hatóságoknak egy jelentése alapján vetették ki, amely szerint ezek a hatóságok ellenőrzésük során arra a megállapodásra jutottak, hogy a „Neptun“-strand jegyeinél nem történt az előírásoknak megfelelően a repülőbélyeg alkalmazása. A város ezt a bírságot a törvényeszköz megfellebbezi, annál is inkább, mert az az álláspontja, hogy a bírság kivetése tévedésen alapult.

Elaltatott gyümölcsök. Az amerikai földművelésügyi minisztérium sepcialistái felfedezték, hogy a fozelékek és gyümölcsök hosszú ideig megtartják frissességüket, ha szilárd szénoxid gázzal „elaltatják” őket. Az eljárást azért nevezik így, mert teljesen megfelel az operációknál használt altatásnak. Elkábulnak s ártalmatlan-ná válnak az altatás ideje alatt a mikroorganizmusok és paraziták is, amelyek meg szokták támadni a fozelékeket és gyümölcsöket.

Bérekocsisok goromba tréfája. Lugoj. Saját tud. Schmidt Vilmos lugoji lakos, a Dácia kávéház előtt beszélgetett Patka Ferenc és Schlick Ferenc bérekocsisokkal, akiknek megemlítette, hogy elfelejtett borotválkozni, mire a két kocsi felajánlotta, hogy megborotválják. Schmidt gyanútlanul beleült az egyik bérekocsiba, mire a kocsisok leöntötték arcát benzinnel és meggyújtották. Schmidt olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy kórházba kellett szállítani, míg a rossz tréfa szerzői ellen az eljárás megindult.

Madridban napról-napra nehezebbé válik a közéletmezés

Malagában a nemzeti fölkelők csapatai benyomultak a külvárosba

Londonból jelentik: Spanyolországból érkező jelentés szerint a San Sebastiannál harcoló fölkelőcsapatokat az idegenlégió osztagával erősítették meg.

Madridban az élelmiszerellátás napról-napra nehezebbé válik. A helyzetet mindamellett nyugodtnak mondják.

Párizsból jelentik: A Figaro szerint Malaga városért döntő harcok folynak. A fölkelők állítólag már benyomultak a külvárosokba és véres utcai harcok folynak a város birtokáért.

A francia baloldali pártok közös népgyűlésen követelték, hogy Franciaország a spanyol egységfront kormányát sejtse a nemzeti fölkelők ellen.

(Párizs). A baloldali pártok kedden este a Buffalo-arenában népgyűlést tartottak, amelyen a köztársasági spanyol kormányvaló együttértés mellett tüntettek.

Kaysar (rad. párti) kijelentette, hogy veszedelmet jelentene Spanyolországra nézve, ha a fasizmus győzne. Ziromszky, a szocialista párt megbizotta kijelentette, hogy a francia kormány meg kell akadályoznia a fölkelőknek

hadianyaggal való ellátását, viszont a madridi kormányt meg kell adni a teljes kereskedelmi szabadságot, hogy löszereket szerezhesen be.

Thorez a kommunista párt nevében arról beszélt, hogy Hitler kancellár Franko és Mola tábornokok segítségével be akarja keríteni Franciaországot, hogy azután leverje.

Egy kormányhű repülőgépet eltévedt a csatlakozásban.

Lisszabonból jelentik: A DNB jelenti, hogy Portalegrenál leszállt egy kormányhű repülőgép, amelynek utasai kijelentették, hogy spanyol nemzeti csapatokhoz akartak tartólni, de eitévesztették az utat és ezért szálltak le portugál területen. A gépet a portugál hatóságok lefoglalták.

Baia Episcopie-i kedvezményes jegyek kiadóhivatalunkban kaphatók

Sándor Imre:

KAT. IFJUSÁGI IMAKÖNYV

II. kiadása.

Középiskolások számára egyedüli imakönyv egész Erdély területén, 440 oldal, szép egész vászonkötésben, arany nyomással. Ara 60 lei.

Kapható könyvosztályunkban.

Felavatták Rómában a Campo Mussolinét. Rómából jelentik: Róma egyik külvárosában felavatták a Campo Mussolinét amely a külföldön élő olaszok gyermekeinek befogadására szolgál. Az idén már ötezerre emelkedett ezeknek az Olaszország határain kívül élő fiatal fasisztáknak a száma. A különböző államokból érkező külföldi ifjak ugyancsak a Campo Mussolinin nyerneket ezetel elhelyezését, mint az olasz kormány vendégei.

Alfonz volt spanyol király Tarpatakfüredre utazik. Pozsonyból jelentik: Alfonz volt spanyol király Tarpatakon töltötte a telet és csak néhány héttel ezelőtt utazott el Marienbadba, onnan pedig Auszriába. A tarpatakfüredi kastély ura, gróf Zamoyiski, aki tudvalevőleg sógora Alfonz exkirálynak, pénteken levelet kapott, amelyben Alfonz exkirály közölte vele, hogy a jövő héten elhagyja Ausztriát és visszatér a tarpatakfüredi kastélyba.

Franciaországban ismét kiujultak a sztrájkok az üzemek elfoglalásával. Párizsból jelentik: Franciaországból újabb sztrájkmozgalmakat jelentenek. A mortieri hajójavítóüzem munkásai megtagadták a munkát és megszállták az üzemet. Hasonlóképpen sztrájkba léptek a nizzai, lillei és több más hajógyár munkásai.

* Felvétel az oradeai Szent József fiúnevelő intézetbe. A miniszteri jóváhagyással működő Szent József fiúnevelő intézet felvesz még az elemi, Gojdu-liceum román és magyar tanyázata és kereskedelmi iskolába járó rendszeres bentlakók növendékeit. A gondos felügyelet és lelkiismeretes naponkénti többszöri csoportos és egyéni tanítás biztosítja a lelki fejlődést és szép tanulmányi eredményt, a tágas udvaron felállított modern tornaszerek, állandó orvosi ellenőrzés, jó és bőséges táplálkozás pedig a testi fejlődést. Érdeklődőknek készséggel nyújt felvilágosítást a Szent József fiúnevelő intézet igazgatósága Oradea, Str. Brătianu No. 7.

A vasúti kocsiiban egy kereskedő megfogta a zsebében kotorászó zsebtolvajt. Arad. Saját tud. Kellemetlen meglepetés érte Abramovics Max aradi hal- és gyümölcsnagykereskedőt. Az aradi kereskedő, aki a bucaresti—aradi rapidon utazott, elaludt a kupében. Álomból arra riadt fel, hogy egy ismeretlen férfi hajol feléje, aki a zsebében kotorász és éppen a pénztárcáját készül kiemelni. Hirtelen átkarolta és lefogta a zsebtolvajt s féken tartotta a legközelebbi állomásig, ahol átadta a rendőrnök. Itt kiderült, hogy a merénylőt Danik Szidornak hívják. 43 éves, veszedelmes zsebtolvaj és már hosszabb idő óta körözik, mert 2 éves börtönbüntetésének letöltése előtt szökött meg. Danikot a fővárosi rendőrségre szállították, ahol azonban tagadta az újabb vasúti zsebtolvajlást. Aradra hozták és szembeállították Abramovicsal. Ekkor a zsebtolvaj beismerte vallomást tett. Kiderült, hogy legutóbb Belgiumban járt, de ott rajta vésztett. A brüsszeli rendőrség elfogta és a bíróság elé állította, amely súlyosan el is ítélte. A kereskedő ellen elkövetett merénylet révén tehát megrögzött és többszörösen büntetett nemzetközi zsebtolvaj került a rendőrség kezére. A veszedelmes bűnözőt visszakísérték Bucarestbe egy régi büntetésének letöltésére, amely után kerül a mostanira sor.

PÁLYÁZAT.

A ludusi római katolikus egyházközség kántori állásra pályázatot hirdet.

Javadalma: 3 hold szántó, természetbeni lakás, havi 1000 lei alapfizetés. Ifjúsági ének-karok vezetéséért külön havi 500 lei.

Kötelessége: 1623—1926 sz. püspöki körlevélben foglaltatik. Pályázati határidő: szept. 5. Próba szept. 6-án 10 órai kezdettel, melyre pályázók költségükön megjelenni tartoznak.

Ludus (jud. Turda), 1936 augusztus 25.

Egyháztalacs.

Angolul tanul Amerika. Az amerikai tanítók, középiskolai és egyetemi tanárok ezrei érkeznek Londonba, hogy elsajátítsák a jó angol kiejtést. Amerika, amely eddig szinte tüntetőleg hangsúlyozta sajátos beszédmodorát, egyszerre csak elhatározta, hogy finom, kontinentális angolossággal fog beszélni. Elsősorban beszédjük orrhangú jellegétől akarnak megszabadulni az amerikaiak. Az Egyesült Államok különböző részein igen sok klub és egyesület alakult a nyelvi megjavítására.

Kirabolta a cigány a házaló bazárúru kereskedőt. Mercurea-Ciuc. Saját tud. Kalányos Géza ciucani cigány az egyik vásáros nap felöntött a garatra és dorongot kerítve, megtámadta Musat Petre bihori hadirokkant házaló bazárúrost. A hadirokkant nem tudott kellően védekezni, a cigány „kirabolta” a vállás szíjjakkal felcsatolt kézi „bazár”-t: ellopott több ollót, borotvát, tűkröt, fésűt, egyezőval, amit megfoghatott. A részeg cigányt csakhamar elfogta a csendőrség és bekísérte az ügyészségre. Az ügyészségen a cigány olyan éktelen sirást-rivást vitt végbe, hogy azonnal le kellett csukadni. A rablott tárgyak jórésze megerőlt.

A filmek statisztái. Hollywoodban most kiadták a filmstatisztika című könyvét. Tizenkétezer férfi és hatezer asszony nevét találjuk ebben a című könyvben. 900 óriás, 1100 törpe, 100 püpos, 1000 körszakállas, 4000 angolhajusos, 1000 főúri statisztista ajánlkozik. Külön fel vannak sorolva a kopszok, a nyomorékok, a kínaiak, a négerék és a többi emberfajták. Közel 2000 a gyermekstatisztika száma, akik közül 350 csecsemő. De épp így fel vannak sorolva a címjegyzékben az állatkereskedők, a bűvészek, a fakirok és a többi artiszták. Ezzel az emberanyaggal készítenek a filmrendezők illúziót keltő körítést a filmstárok köré.

Megszökött a vagyon elől. Londonból jelentik: Öt évvel ezelőtt Islington londoni külvárosában meghalt James Linkerson öreg különő, aki 2000 font vagyonát unokaöccsére, Merrel Edward utcacseprőre hagyta. Az utcacseprő, mihelyt tudomására jutott a váratlan örökség, nyomtalanul eltűnt. Rokonai a napokban fedezték fel, mint hajléktalan csavargót egy Themse mellett kertben, ahol az éjszakát tölteni szokta. Kijelentette, hogy a vagyonnal járó súlyos felelősség elől menekült el és nincs az az őszesz, amelyért szabad életét eladná, mert a pénz csak gondot és boldogtalanságot jelent. Hosszas rábeszélés el sikerült csak rávenni, hogy az örökösök ügyvédjéhez menjen és a hagyatéki eljárásához szükséges iratokat aláírja, de még mindaddig nem lehetett rábírní, hogy az összeget felvegye, vagy hovatartásáról rendelkezzen. Végül azzal rázta le az unszó ügyvédet, hogy csak kamatoztassa a pénzt belátása szerint, majd ha szükséges lesz valamire, jelentkezik néhány shillingért.

Dr Bay Béla párbajtőrívó nem zsidó. A következők közlésére kérték fel: Az „Uj Kelet” augusztus 14-iki sport tudósításában, a berlini olimpiászról írva, azt állította, hogy Bay Béla, a kiváló magyar párbajtőrívó, zsidó, s egy sálajmezei falusi kocsmáros fia. A tudósítás téves. Dr Bay Béla a Carei környéki Ciumentő községből származik. Atyja, Bay Miklós református magyar ember, seini ny. főszolgabíró s földhírtokos, Ciumentőben él s birtokán gazdálkodik. Anyja római katolikus magyar nő. A Bay-család régi magyar nemes.

Hangulatos kép a kieli vitorlásversenyekről.

* Ha fáradt és izgatott, ha a hasban feszülés érzése kimozza és gyakori félelemérzetben szenved, akkor igyék reggelként éhgyomorral egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ez megszünteti az emésztési zavarokat, csökkenti a mérges bégázfejlődést s erősíti a vértudulásokat. Az emésztőszervek bántalmainak több orvosánára elismeri, hogy olyan tüneteknél, melyeket a bélben keletkező mérgek okoznak, a Ferenc József víz kitűnően beválik. Az orvosok ajánlják.

SPORT

CAO—Crişana Oradeán Vasárnap már teljes iorduló lesz a Nemzeti Bajnokságban

Vasárnap, augusztus 30-án játszik le a első teljes bajnoki forduló a Nemzeti Bajnokság A) csoportjában. A részletes műsor a következő:

CAO—Crişana Oradeán: Játékvezető: Oravez. A helyi rangadó iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg. A zöld-fehérek csapata szépen szerepelt Aradon, a Crişana viszont vasárnap 5:0-ra kapott ki a Jiultól. A mérkőzés favoritja tehát a CAO.

Victoria—Venus Clujon. Játékvezető: P. Murgu. A Venus nagy fómáról tett tanúságot az Admira legyőzésével, a Victoria pedig eladta legjobb játékosait. Könnyű Venus-győzelmet várunk.

Ripensia—Univerzitatea Timişoarán. Játékvezető: Pálffy. A mérkőzés kimenetele nyílt. A „U” egymásután jó játékról és győzelméről érkezték jelentések, de a hosszú utazás valószínűleg fáradtá teszi a csapatot, viszont a Ripensia sines bombaformában, amit az Admirától elszenvedett 7:1-es vereség is igazol.

Unirea Tricolor—Kinizsi—Ilsa Bucureştiben. Játékvezető: Piky Kroner. A fővárosi csapat formájával még nincs jelentés. A timişoarai csapatnak valószínűleg jobban fog már menni a játék, mint Aradon.

Juventus—Gloria Bucureştiben. Játékvezető: dr Russu. Mindkét csapat évadeleji formában, a szerencse fog dönteni.

AMTE—CFR Aradon. Játékvezető: C. Rădulescu. Hazai pályán a munkáscsapat győzelmét jósoljuk, bár a vasutasok is erősen felkészültek az új évadra.

Admira—Ripensia 7:1 (3:1)

Bucureştiből jelentik: 10 ezer főnyi közönség volt kíváncsi az Admira harmadik fővárosi mérkőzésére, amikor a Ripensia szállott szembe az osztrák bajnokkal. A közönség Ripensia győzelmét várt és kapott egy olyan Ripensia vereséget, amely fennállása óta nem érte a román bajnokcsapatot. Az Admira nagy játékkal 7:1 (3:1) arányban lépte le a Ripensiót.

A bécsiék sokkal jobban játszottak, mint előbbi két mérkőzésükön. Kedden felvonultatták a bécsi iskola minden finomságát, pontos átadások, villámgyors cselezések, váratlan lövések tették sakk-mattá a Ripensiót. A Ripensia bágyadtan játszott, látható fáradtság ült a csapaton, a csatársoron különösen megmutatkozott ez. Góllövők: Vogel I. (2), Bican (2), Stoiber, Vogel II., Hahnemann, illetve Dobay (11-esből).

A közönség nagyszerű játékaért melegen ünnepelte az osztrák csapatot.

Az MSE nyerte Románia vitorlásbajnokságát. Tg. Muresről jelentik: Románia vitorlásbajnokságának a döntőjébe a CAO feletti győztes timişoarai Ilsa és az MSE kerültek. Szép és izgalmas játék után az MSE 6:4 (4:2) arányban győzött és ezzel megszerezte a bajnoki címet.

A görög atléták legyőzték a jugoszlávokat. Zágrábból jelentik: 121:92 arányú görög győzelmével végződött a kétnapos görög—jugoszláv atlétikai viadal. A verseny kimagaslóan legjobb eredménye az olimpiai helyezett görög Syllas 50.45 m-es diszkoszvetése. Syllas hatodik volt Berlinben, de ezzel az eredménnyel második lehetett volna.

Ez az igazi Amerika!

Newyork város elhatározta, hogy új községi szabályzatot alkot. Egy newyorki magna chartát. A régít 40 esztendővel ezelőtt dolgozták ki és a mai, megnagyobbodott Newyork számára nem alkalmas.

Newyork ma már tulajdonképpen nem is egy város, hanem városok konglomerátuma, vagy inkább agglomerátuma.

Mindegyik negyede egy-egy külön város:

Manhattan lakosságának száma annyi, mint Filadelfiáé, 2 millió.

Bronx lakosainak száma egyenlő Los Angeles lakosainak számával, 600.000.

Queensben többen laknak, mint Washingtonban — 550.000 — és San Franciscóban — 750.000 — együttvéve.

Még a legkisebb negyede is Newyorknak: Richmond, olyan népes, mint Virginia államnak ugyancsak Richmond nevű 200.000 lakosságú városa.

El lehet hát gondolni, hogy nem könnyű dolog mindennek a „supervárosban“ egyesült városnak megfelelő közös alkotmányt adni.

Hány külföldi és hány az Egyesült Államok minden részéből érkező amerikai írta már le Newyorkot! És a legtöbb mind a maga egyolda-

Regény,
mely valóban megtörtént esetet ír le:
Spilmann S. J.
A gyónási titok áldozata
cimmal jelent meg.
Ára 110 lei és portó
Megrendelhető könyvosztályunknál

tu szempontjából! Az egyiknek Newyork a felhőkarcolók városa. Másoknak főleg a Wall Street. Másoknak ismét a modern Babylon. Lenin a kapitalizmus erődjének nevezte. Morand Paul, aki a múlt év folyamán egy francia folyóiratban szenzációs cikksorozatban számolt be tapasztalatairól, egyszer egy nagy gyárnak látja, másszor egy óriási áruháznak, máskor ismét egy szociális csatatérnek, vagy egy szociális laboratoriumnak.

...Nézzük a várost madártávlatból, egy repülőgépről. 768 négyzetkilométernyi területen terjed el az óceán partján. Egy amatőrstatistikus, aki velünk van a repülőgépen, ezeket mondja nekünk:

— Valamennyi amerikai város közül egyedül Los Angelesnek nagyobb a területe, mint Newyorknak. Newyorkban van 162 nyilvános park, 662 iskola és 500 szálloda. Newyork adófizető polgárainak vagyona 16 milliárd dollár. A város költségvetésének összege 550 millió dollár. Az elfogyasztott víz naponta 4320 millió liter...

...Elég! Nem akarok elszédülni a számoktól és hogy megszabaduljunk a dühöngő statisztikustól, ejtőernyőn leugrunk egy nagyforgalmu nyilvános térre. De a statisztikus egy másik ejtőernyőn utánunk ugrik s kérlelhetetlenül közli velünk, hogy Newyorknak 7 és félmillió lakosa van, a metropolis egész területének 11 millió. A világ legnagyobb zsidóvárosa, a legnagyobb ír város, a második legnagyobb olasz és a kilencedik német város.

500.000 lengyel él Newyorkban, 330.000 néger, 43.000 görög, stb., stb... 100.000 boltja van ennek a metropolisnak, 770.000 autó száguldozik az utcáin. Csak Manhattanban magában több mint 13 millió levelet hordanak ezét naponta.

Ha a város 19.000 rendőre minden lakosát letartóztatná, egy-egy newyorki polgárra minden 14 esztendőben kerülne rá a sor egyszer. Templomainak és zsinagógáinak száma 2800.

Ha a Dél és a Nyugat amerikaijai a newyorkiakat egy bizonyos fajtájú parazitának tartják is, nincs igazuk, mert Newyorkban minden nap 2.300.000 férfi dolgozik. Ehhez még hozzá kell venni 863.000 dolgozó asszonyt, nem számítva azt az 1.408.000 asszonyt, akik házimunkájukat végzik.

Elmondja a statisztikusunk azt is, hogy Newyorkban 18.000 ügyvéd van, 31.000 telefonkezelő, 55.000 kávéházi és éttermi pincér, 105.000 sofőr, 200.000 házi szolgáló, 6500 fogorvos, 12.000 orvos és 22.000 diplomás ápoló és ápolónő.

Évente 67.000 pár köt Newyorkban házasságot s a legtöbb család egy- vagy kétszobás lakásban él.

Egy-egy családnak a házbére havonként átlag 46 dollár. Öt lakás közül háromban van rádiókészülék és minden három lakás közül egyben telefon.

Amint tehát látható, Newyork csakugyan „superváros“ és községi alkotmányának és a rendeleteknek ezzel számolniuk kell.

Három eszkimó kártérítési pere egy expedíció ellen

(Kopenhága). 1934 nyarán a „Gustav Holm“ gőzösön tudományos expedíciót küldtek Kelet-Grönlandba az ottani, még meglehetősen ismeretlen viszonyok kutatására, azzal a rendelkezéssel, hogy az expedíció még a sarki tél beállta előtt térjen vissza.

A gőzöst Vestmar kapitány vezette, aki már sok utat tett meg a Jeges-tengeren. A tudományos expedíció vezetője Koch Lauge dr volt.

Mikor a gőzös nagyon értékes tudományos eredmények után visszatért Dániába, kiderült, hogy három, a Nanok-törzshöz tartozó eszkimót a kutatások színhelyén hagytak. Ez a három eszkimó kényszerülve volt a sarki tengeren áttelelni és csak a következő nyáron mentek érteük.

Az eset nagy feltűnést keltett Dániában. A nanok-vadászok azt állítják, hogy cserbenhagyták őket és csak véletlen szerencsének köszönhetik, hogy életben maradtak. És az expedíciót szervező társaságot kártérítésre kövölték az elszendettt inségért, küzdelmekért, szenvedésekért és veszedelmekért.

Koch dr, aki közben újabb kutatóutat tett Izlandban, melyről csak mostanában tért haza, a dán újságokban nyilatkozatokban magyarázkodik és igyekszik bebizonyítani, hogy az esetért senkit sem terhel felelősség.

Az 1934-iki nyár rendkívül kedvezőtlen volt. Állandóan esett az eső, állandó volt a köd is és a tél nagyon korai beálltával kellett számolniuk. Az expedíciót a kutatások érdekében különböző csoportokra osztotta, amelyek számkókkal, sátrakkal felszerelve hagyták el a hajót, hogy Scoresybundot és a Ferenc József öböltől északra fekvő területet átkutassák. A három nanok-vadász a kijelölt területnél jóval messzebb kalandozott el északra, a Rozmár-szigetig, hogy ott vadásszanak. Augusztus közepén Vestmar kapitány tudatta Koch doktorral, hogy délebbre kell menniük, különben abban a veszélyben forognának, hogy egy korai tél beállta esetén körülzárna őket a jég, ami a különböző csoportoktól is elzárna őket. Erre ő repülőgéppel felderítette a környéket s a repülőgéppel jelentették, hogy a hajó a Hochstetter-fokvidéket még elérheti, de onnan a Rozmár-szigetig szilárd jég borítja a tengert. Leheté-

ges lett volna így a Hochstetter-fokvidékig hajóznok és onnan a három nanok-vadászt repülőgépen elhozni.

Ez esetben azonban a hajót bizonyosan körülzárta volna a jég és lehetetlen lett volna visszatérniük a nyílt tengerre. Ennek az lett volna a következménye, hogy a jég közé zárva kellett volna áttelelniük és hogy ami még súlyosabb lett volna, cserbe kellett volna nagy-nok a többi tudományos csoportot, melyek nem voltak felszerelve az átteleléshez szükséges anyaggal és amelyek bizalommal várták, hogy elhozzák őket. És mivel másfelől a nanok-vadászok annyira eltávolodtak északra, hogy számolniuk kellett egy esetleges ottani átteleléssel, ami nem jelentett a számukra igazi veszélyt, úgy ő, mint a hajó kapitánya arra az elhatározásra jutottak, hogy nem szabad cserben hagyniuk a többi csoportot. Ezért a kisebb rosszat választották és hátrahagyták a három nanok-vadászt.

Kijelentette Koch dr azt is, hogy nem tudta volna túlélni azt a felháborodást, amelyet feltétlenül felkeltett volna az, ha elhozza a három nanok-vadászt s a cserbenhagyott tudósok viszont életüket veszítették volna.

A dán újságok közlik Koch dr nyilatkozatát, de tartózkodnak minden megjegyzéstől, várva — mint az egész tudományos közönség is — ez ügyben a bíróság döntését.

Az angol világlapok milliós példányszámai és vitái

Londonból jelentik: A nagy angol világlapok között ismét kiélesedett a harc. Lord Beaverbrook lapja, a Daily Express minden hónapban hiteles közjegyzői okirat alapján közli, hogy hány példányban kél el a lap. Legutóbb a Daily Express büszkén jelentette, hogy magasan a 2.100.000 felett jár a példányszáma és ebben az el nem kelet, csak kinyomott példányok nem szerepelnek.

Ugyanaz nap, amikor ez a cikk megjelent, egyszerre több újság is előlépett és többé-kevésbé hangzatos cikkeket közölt hivatalosan megállapított példányszámát. A News Chronicle, a liberálisok lapja például közli, hogy a múlt hónapban 1.360.000 példányban kelet el naponként, sőt tovább ment a Daily Express követelésénél és nem hat hónapra, hanem egy teljes évre visszamenőleg nyilvánosságra hozta adatait. Ezek szerint 1936 július elsejétől 1936 június végéig a liberálisok lapjának átlagos példányszáma 1.334.048 volt. Nem maradt el a harcban a Daily Herald sem, amely nem hat hónapról, nem is egy évről, hanem mingyárt három évre visszamenőleg hoz kimutatást. A lap első oldalán óriási betűkkel áll, hogy több mint három év óta állandóan kétmillió példánynál több kél el a munkáspárt lapjából. Ennek annál is nagyobb a jelentősége, mert amikor hozzáfértek az újság reorganizálásához, „alic“ negyedmillió példányban fogyott a Daily Herald.

Az újságolvasó közönség nagy érdeklődéssel tekint Angliában a különös harc elé, amely újabb bizonyosságot szolgáltat nemcsak a szigetország gazdaságára, hanem arra is, hogy ma már a legszélesebb rétegek nélkülözhetetlen szükségleti cikke az újság.

Mára előlépett Rothermere lapja, a Daily Mail, amely három évre visszamenő statisztikát közöl, amiből megállapítható, hogy a lap eladott példányainak száma átlag 1.660.000 körül mozgott és az utolsó években is ugyanennyi még ma is. Kiderült a Daily Express legújabb számából, hogy lord Beaverbrook, a lap tulajdonosa végeredményben csak a munkáspárt lapjával, a Daily Herald-dal akart megmérkőzni, mert most 1000 font sterlinget ajánl, ha a munkáspárt lapja be tudja bizonyítani, hogy június folyamán a Daily Herald több példányban jelent meg, mint a Daily Express. Lord Beaverbrook lapja ebben a hónapban 2.126.541 eladott példánnyal szerepel a hivatalos megállapításokon. A Daily Herald előző nap csak annyit közölt, hogy közjegyzői okiratok szerint az utolsó három évben átlagos példányszáma egyszer sem esett 2 millió alá.

VIGYÁZZ A SZIVEDRE!
Ebből az örökké aktuális könyvből a IV kiadás most jelent meg!

Hogyan éljen a szívbajos ember?

Szívbaj,
érelmeszesedés,
vérnyomás.

Írta: dr Bodon Károly egyetemi tanár.

A tartalomjegyzékből: A szívbetegségek legfőbb tünetei: Gyengeség — A kifulladás — A szívdobogás — Szívtájéki fájdalom — A lélek és a szív — A szívbajok és egyéb bántalmak egymásra való cserehatása — A szívbajok keletkezésének egyéb okai — Toxinok — Baktériumok — Az emberi szervezet által termelt mérgek, belső mérgek anyagcseremérgek — A szervezetbe kívülről bevitt mérgek — Sebzések, sérülések — Rendetlen életmód — Általános életrendi szabályok — Munka — Pihenés — Sport — Táplálkozás — Szeszitalok, kávé, tea — A dohányzás — Nemiélet, házasság — Az alvás — Az érelmeszesedés, vérnyomás — Meg lehet-e gyógyítani a szívbajokat? — A szívbetegségek kezelése — Gyógyszeres kezelések — Étrendi kezelések — Klimaváltoztatás — Nyaralás — Torna, masszáz — Fürdőkúrák — Villamos kezelés — Ervágás — Lelki kezelés — Mikor forduljunk tehát orvoshoz?

Ára 90 lei és portó.
Kapható könyvosztályunkban.

KÖZGAZDASÁG

Virágaink, növényeink augusztusi dugványozása

Augusztusban dugványozunk. Olyan növényeket érdemes dugványról szaporítani, melyek magról nevelve nem tartják meg állandó tulajdonságaikat, könnyen „elfajzanak” és kevésbé értékes, nem egyöntetű anyagokat szolgáltatnak. Az olyan virágokat is dugványról nevelik, melyek ritkán, vagy alig hoznak magot. Erdemes dugványozni a szép muskátli-féléket, az Agerátumból teljesen kiváló nével ellátott fajtákat, vagy ha előző évben magról neveltjeink között egy igen szép akad. Dugványt készítünk a legszebb *Begoniából*, törpe növényű, korán virágzó *Salviából*, az összes nyári szöngyvirágokból, *Fuchsiából*, *Calceoláriából*. A *lobéliát*, ha teljes virágu, szintén érdemes dugványozni. A dugványokat az ismert módon vágjuk meg a zárt üveggel leborított árnyékos ládában vagy melegségben tiszta kvarchomokba ültetve gyökeresíthetjük. Amint az bekövetkezik, egész kis 6 cm átmérőjű cserpekebe ültetjük homokos, tápdús földbe és néhány havi zárt hely után levegőhöz, naphoz szoktatjuk. Egyszálú dugványokat mielőbb visszacsipjük, hogy még ősszel elbokrosodjanak s tavaszra mennél több dugványt szolgáltatassanak. Az őszi dugványok t. i. az úgynevezett „anyanövények”, melyek ha megfelelően teleltek és elég dusak, tavasszal csak úgy ontják a jó dugványok tömegét. Természetesen már februárban nagyobb cserépbe kell őket átültetni, hogy megfelelően növekedjenek.

Szamóca-indák kiválasztása

Mielőtt ehhez a fontos kora őszi munkához hozzáfognánk, vegyük szokásba a külföldi nagytermesztők által gyakorolt és kifizető munkát, az úgynevezett kiválasztást, melynek elmulasztása gyakran 80 százalékban is károsan, de helyes kivételé ugyanilyen mértékben befolyásolhatja előnyösen termésünk mennyiségét. Megfigyelt tény, hogy a szamóca rügyvariációkat hoz létre, más szóval vegetatív uton is elfajzik, sokkal kevésbé értékes, erősen burjánzó és hatalmas zöld növekedést mutató, de keveset termő változatokat szaporít el minden beavatkozás nélkül. Aki nem ért hozzá, szivesebben vesz a jobbnövésű, erőteljesebb bokorról indákat, különösképpen akkor, ha azon bővebben vannak fejlett sarjak, mint más kevésbé szembetűnő töveken. Ahol a szamóca nagyban természetesen és szaporításával foglalkoznak, régen felismerték a kiválasztás fontosságát. Ez a természetesi munka a gyakorlatban úgy fest, hogy már virágzáskor meghatározott színű pálcikákkal járják végig az ágyásokat és azokban kijelölik a bőven virágzó töveket a pálcikák leszúrásával. Ugyancsak megismétlődik ez a selejtező munka a gyümölcs szüretelése előtt és most már kizárólag a megjelölt, tehát bőven virágzó tövek lesznek selejtezve. Ismét más színű pálcikát kapnak azok, amelyek bőven hoztak gyümölcsöt is a termés fejlett volt és a fajtajellemnek 100 százalékig megfelelt. Mire az augusztusi szaporításra kerül sor, csak az ilyen két pálcikával megjelölt, tehát jól virágzó, de kevésbé jól termő töveket még egyszer a következő esztendőben átselejtezik.

**Gyapju és gyapot beviteli illetékének fel-
emelésé Romániában.** Bucurestihől jelentik: A román pénzügyminisztérium legutóbbi rendeletet küldött a vámhivataloknak, amelyben a román vámtarifa 500, 501, 502, 505, valamint 508-515. tételei alá tartozó gyapot, gyapot- és vígognefonal fix beviteli illetékét a következőképpen emelik fel: nyers gyapot kg-ja után 17.50 lei, gyapot- és vígognefonal kg-ja után 20.50 lei. A pénzügyminisztérium rendelete szerint a belső földön előállított gyöngyházkagylók eddig 12.5 százalékos fényüzési adóját megszüntette és helyébe a bevitelre kerülő gyöngyházkagyló fix beviteli illetékét léptette. Az új illetéket július 31-től kezdve róják ki és ez a következő: 234. vtsz. gyöngyházkagyló és egyéb kagylók: a) nyersen kg-kint 11 lei, b) csiszolva, lemezekbe hasítva 90 lei, c) karikára vágva 200 lei.

A barack vánkospenezs betegsége

Országreszünkben a vánkospenezs gombabetegség több helyen óriási mértékben pusztítja úgy a kajszin, mint az őszi barackot. Az esőzéseket követő nedves, meleg légkörben, feltartóztatás nélkül terjed a betegség.

A vánkospenezs, vagy más néven monila (latinul: *Sclerotinia cinerea*) fertőzés tavasszal kezdődik, amikor az őszibarack ágak sebhelyeiben áttelelt gombatelepekből apró 1—2 mm átmérőjű szürkésfehér termővankosok nőnek ki. Ezen termővankosok felületéről úgynevezett conidiumok szállnak fel áprilisban, amikor az őszibarack virágzik. A conidium, ha a fának valamilyen sérült részére száll, kicsirázik és a fonálal behatol a fa belsejébe. Ezek szerint a betegség csak sérüléseken keresztül juthat a fa élőszövetébe. Virágzáskor, azonban a virág bibéje könnyen fertőződhetik, mert a felületét nem védi háncsréteg. A bibén kicsirázott conidium fonálai bejutnak a virágszáron keresztül a fa belső részeibe és ott szétárazó telepet létesítenek. A megtámadott virág elszárad, de egy ideig még a fán marad. A virág előtt levő ágrészben élősködő gomba rövidesen termővankosokat bocsájt az ág felületére, amiből újból sok conidium száll ki.

Ebben az időben fejlődik az új termés, az őszibarack gyümölcse, amit szintén megtámad. A gyümölcs a szél ringatására odaverődik egy ágrészhez és megsérül, vagy a rajta lévő esőcseppekre reásül a nap és már ettől is megreped a gyümölcs héja, amin keresztül megfertőződik a gyümölcs. De még számtalan más alkalommal megsérülhet a gyümölcs, jégverés, rovarok stb. mind elősegítik a vánkospenezs fertőzést. A fertőzés nyomán a gyümölcs megbarnul és a gombafonál tönkreteszi az egész belső állományt. Mivel a gombafonál kör alakban terjed az előtörő szürkésfehér termővankosok is kör alakban helyezkednek el a gyümölcsön. Esős és meleg időben, mint amilyen városunkban többször volt, gyorsan terjed a betegség és az egész gyümölcs-állományunkat tönkre teheti. A megtámadott gyümölcs egyrésze őszire összezsugorodik és a fán marad. Ezek a mumiak még 2—3 év múlva is fertőznek.

A diófát tilos kivánni és árulni szeptember 15-ig. A földművelésügyi minisztérium szőlőszeti osztályának rendelete alapján szeptember 15-ig tilos a diófatorzseket kitermelni s ugyancsak tilos a raktáron levő diófatorzseket áruhobocsájtása is. Oradeán az időközi bizottság külön hirdetményben adta ezt hírül, azzal, hogy mindazoktól, akik ezen rendeletet áthágják, a város köztisztviselése üzemnek erre feljogosított ügynökei el fogják kobozni az áruhobocsájtott diófatorzseket.

Mussolini a Pontini mocsarak helyén épült Pontinia falu aratómuukásai között, egy tehergépkocsin, amellyel a cséplőgéphez ment.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén, Oradea, Strada Regele Carol II. No. 5.

Főtisztelendő Plébániai Hivatal!

Ha templomot, iskolát vagy más egyházi épületet kell építeni, átalakítani, tatarozni, szilvesen felajánlom szolgálataimat. Megkeresésre saját költségemen a helyszínére utazom és ott helyben elkészítem költségvetésemet, amely minden más ajánlatnál méltányosabb lesz. Régi gyakorlatom, kiváló szakembereim, nagy üzleti ésszelkötöttem lehetővé tették, hogy mindenütt a legnagyobb megelégedésre dolgozhattam. Legyen szabad például megemlíteni, hogy a baia-spiei gyönyörű templom renoválásánál dr. Czumbel Lajos plébános úr legmesszebbmenő elismerését nyertem meg. Kiváló tisztelettel:

BÁLINT DANIEL

Építő vállalkozó, Oradea, Str. Academiei No. 2.
Telefon: 43

Arcáhidetések

Adás-vétel

Eladó

Jókarban levő írógép. „Torpedó” román-magyar betűkkel. Esetleg brébeadó. Oradea, Str. Petőfi 10.

Üvegfal

tölggyafabrikátus 5.60/200 méretű eladó. Pintér, Oradea, Baritiu-u. 4.

MAGAS

árért veszek aranyat, ezüstöt, briliántot, bármilyen mennyiségben. HERBST ékszerész, Oradea, Regele Ferdinánd No. 3.

PUHA OLMOT áll'ndóan vesz a Szent László-nyomda r. t. Oradea, Strada Regele Carol No. 5.

Hülönfélé

Női ruha varrást

vállalok házánál is, nagyon olcsón. Oradea, Str. Bratianu 24.

LAPARUSITASRA

emberek magas szárával felvételnek. Jelenkezés a kiadóhivatalban.

Iskolás

gyermeket teljes ellátással elfogad. Oradea, Str. Gheorghe Lazar 20

Lakás

Kiadó

2 szobás, fürdőszobás, kertés lakás. Évi bér 18.000 lei és vizdíj. Oradea, Strada Ioan Ciardaş 46. sz.

Háromszobás lakás központban szeptember 15-re kiadó. Oradea, Str. Take Jonescu No. 6.

Utcai szoba,

butorozva vagy butor nélkül, lehetőleg idősebb úr vagy urnó részére szeptember hó 16-ától kiadó. Str. Nicolae Zsiga No. 33. Oradea.

Utcai

különbejárattal butorozott szoba szeptember 1-től kiadó. Oradea, Str. Nicolae Zsiga 11 a.

2 szobás, fürdőszobás, komplett lakás, minden mellékkeliséggel szeptember 1-ére kiadó. Cim: Oradea, Reg. Ferd. No. 17. Blănăria.

Száraz,

nagy pincehelyiséget bérbeadunk. Oradea, Strada Duca No. 9.

Oktatás

Láposy Zeneiskola Oradea, Strada Simeon Stefan No. 20. Hegedű, zongora és zeneelmélet tanszakkal.